

regimini politico, XV, 396, 1. Equat divites pauperibus, XX, 93, 2. In eo pauperes tenent primas partes, XIV, 506, 2. Est imitatio divinae naturae, VI, 178, 2; VIII, 72, 1; XVI, 48, 1; XX, 413, 1. Est imago crucis, XX, 346, 1. Ejus voluptas in quibus sita esset, XVII, 108, 2. Cur a multis vilipendatur, XX, 43, 1, 2.

Ejus gloria et officia, XVIII, 143, 1. Christianismus est opus arduum et magna Dei gratia ad eum opus est, XVI, 201, 2. Quid a nobis requirit, X, 663, 2. Nihil rodest se circumcidentibus, XVIII, 604, 1.

Christianismus fuit a Prophetis revelatus, eumque praedixerunt, et avidissime expectarunt, XX, 254, 1. Maxime viguit in Aegypto, XI, 321, 1. Adhuc florebit post caesum Antichristum, XII, 771, 1.

CHRISTIANI PRIMI. 4. Eorum sanctitas Christiani primi sanctissimi fuisse, XI, 248, 1: *Consummatio abbreviata inundabit justitiam*. Eorum summa sanctitas, XX, 94, 2; 261, 2 et seqq.: *Secundum eum qui vocavit vos sanctum, et ipse in omni conversatione sancti sitis*. Sua sanctitate olim plurimos Gentiles convertebant, 332, 2: *Consentiam habentes bonam, ut in eo quod detrahitur vobis, confundantur*, XXI, 101, 2: *Et de throno dei procedebant fulgura, et voces, et tonitrua*.

2. Eorum religio. Erant velut religiosi, XX, 88, 2: *Si quis autem putat se religiosum esse, non refranans linguam suam... hujus vana est religio*. Religiosae vitae jecerunt fundamenta, XVII, 106, 2. Velabantur Deum in imagine colere, 327, 2: *Deus qui facit mundum, non in manufactis templis habitat, nec manibus humanis colitur*.

Eorum tria exercitia, XVII, 103, 1, 2 et seqq.: Erant autem perseverantes in doctrina apostolorum, et communicatione fractionis panis, et orationibus. Solebant canere hymnos anhelucanos, XII, 319, 1: *Consurge, lauda in nocte, in principio vigiliarum*, XVIII, 395, 1: *Cum convenitis, unusquisque vestrum psalmm habet... Item per diem, 660, 1, 2: Loquentes vosmetipsos in psalmis, et hymnis, et canticis spiritualibus. Noctu orabant vigilantes, XVII, 312, 1: Media autem nocte, Paulus et Silas orantes, laudabant Deum. Eorum zelus et fervor, 40, 2. Pro regibus infidelibus in mysteriis orabant, XIX, 194, 2: *Obsecro primum omnium fieri observationes... pro regibus, et omnibus qui in sublimitate sunt*. Lavabant manus aete orationem, 204, 2: *Volo viras orare in omni loco, levantes puras manus*. In concione et lectione sedebant, in oratione flectebant, XX, 103, 1: *Si introierit in conventum vestrum vir autem annulum habens in veste candida... et dispersit ei: Tu sede hic bene*.*

Quotidie in Missa communicabant, XVIII, 347, 2: *Non potestis mensae Domini participes esse, et mensae demoniorum*. Maxime tempore persecu-

tionis, XIX, 518, 2. Unde Eucharistiam donum desiderabant, *ibid.*, XVIII, 347, 2. Eorum in communicando ritus, XVIII, 369, 2: *Cetera autem, cum venero, disponam*. Quos hymnos instituebat: ante sacram synaxim, 659, 2. Oscula iis usitata olim, maxime ante sacram communionem, 512, 2: *Salutate invicem in osculo sancto*, XX, 403, 1. Post Eucharistiam sumptam, hymnos canebant, XV, 562, 2: *Et hymno dicto, exierunt in montem Oliveti*. Eorum gaudium unde oritur: *Et frangentes circa domos panem cum exultatione*.

3. Eorum amor erga Christum. Eorum mira erga Christum dilectio fuit, XX, 252, 1: *In revelatione Jesu Christi, quem cum non videritis, diligitis*. Omnia sua cum fide Christo obtulerunt, imo vel oculos dedissent, si fieri potuisset, XI, 553, 2: *In carne candentibus notis Iesu nomen aut signum crucis curabant sibi inuri*, 541, 2: *Iste dicit: Domini ego sum... et hic scribet manus sua: Domino*, XXI, 163, 1: *Nolite nocere... quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum*.

4. Quod persecutiones pro Christo passi sunt. Eorum pro fide constantia, XIX, 448, 2: *Alii vero ludibria experti... lapidati sunt, secti sunt, in occasione gladii mortui sunt*. De baptismo curebant ad martyrium, XI, 753, 2. Vitae suo prodigi, veram et aeternam expectabant in caelis, XVI, 176, 1: *Et vos similes hominibus expectantes dominum suum*. Christiani expositi in signum persecutionis, Job, 360, 2. Christiani Judaei bonis sunt spoliati, XVIII, 416, 1; 469, 1, 2. Suos semper contribules infensos habuere, *ibid.*. Christiani primi Jerusalem et Judaeae varie afflicti fuisse, XIV, 161, 2: *Ex his plures occisi una cum S. Stephano Hierosolymis*, XVII, 487, 1; 489, 1: *Facta est autem in illa die persecutio magna in Ecclesia*. Jubebantur autem praesides maledicere Christo, XVIII, 372: *Nemo in spiritu Dei loquens, dicit anathema Jesu*. Damna magis gaudebant quam absoluti, XIX, 480, 1. Ad mortem damnati gratias agebant, Job, 142, 2: *Beatus qui corripitur a Deo: increpationem ergo Domini ne reprobes*.

Persecutiones christianis ab imperatoribus ethnicis videlicet. Christianorum persecutio ab imperatoribus illata describitur, *Psalm*, I, 285, 2 et seqq. Quare a Gentilibus persecutio premeretur, XVI, 574, 1 et seqq.: *Veni hora ut omnis qui interfecit vos, arbitretur obsequium se prestare Deo*. Iis quae crimina a Gentilibus impingentur, XX, 295, 1, 2: *Conversationem vestram inter gentes habentes bonam, ut in eo quod detrahet de vobis language de malefactoribus... glorificent Deum*. Fuerunt insimulati inobedientiae erga reges, 296, 2: *Subiecti igitur estote omni creaturae*, 357, 1. Iis aspersa labes quod principibus inobedientes essent, XVIII, 219, 1: *Omnis anima potestatis subditorum subdita sit*. Non erant adversarii Romae et Romanorum imperatorum, XXI, 324, 2. Infantium sanguinem bibere usi-

mulati sunt ab ethnicis, XVII, 303, 1. Christiani Romani primi vivebant in assidua persecutione, XVI, 201, 2. Christianos afflictos ex Diocletiano persecutione quomodo Deus per Constantinum imperatorem juverit, XIII, 319, 1. Ob peccata traditi sunt Decio et Valeriano tyrannis a Deo, 112, 2: *Tibi, Domine, justitia, nobis autem confusio faciei, sicut est hodie*, XIV, 590, 2. Eorum constantia contra Julianum imperatorem, XVIII, 323, 2. Urgente persecutione ex oriente et occidente, adiebant sepulcra Apostolorum, 16, 1.

5. Eorum dilectio erga proximum. Mire unanimis inter se fuisse, XX, 321, 2: *In fide autem omnes unanimis... fraternitatis amatores*. Eorum amor et unio, XVII, 132, 1 et seqq.: *Multitudinis autem credentium erat cor unum et anima una*. Se appellabant mutuo fratres, 66, 2; 133, 1. Christiani viri olim fratres vocabantur, feminas sorores, XVIII, 206, 1; 209, 2; 243, 1; XIX, 243, 1; 379, 1. Hospitalitas eis erat in usu, XIX, 513, 1: *Hospitalitatem vobis obvisci*. Mira eorum hospitalitas, XX, 359, 2: *Hospitalis invicem sine murmuratione*. Mira eorum in martyres Christi causa victos, charitatis, XIX, 463, 1: *Nam et vincitis compassi estis*. In primitiva Ecclesia habebant omnia communia, XIV, 394, 2; XVII, 106, 2: *Et habebant omnia communia*.

6. Eorum paupertas, XV, 141, 1; XX, 44, 2: *Glorietur autem frater humilis in exaltatione sua*, 102, 1: *Si introierit autem et pauper in sordido habitu*. Studiosiores fuisse sanctitatis et paupertatis quam pompe et splendoris, I, 680, 1. Omnia sua vendebant et pretium redactum ad Apostolorum pedes ponebant, XVI, 172, 2. Cur sua venderent, XVII, 108, 1. Possessiones et substantias vendebant. Abdicabant rerum proprietatem et dominium, 143, 2. Car pauperatem amplecterentur, *ibid.* et seqq. Votum fecerunt paupertatis, 141, 2: *Et fraudavit de pretio agri*. Item castitatis et obedientiae, 142, 2 et seqq. Religiosae vitae jecerunt fundamentum, *ibid.*

7. Eorum mortificatio. Primorum Christianorum frugalitas in convivis, IV, 328, 2. Qualis eorum esset mensa, V, 250, 2. In agape sua lectionem sacram habebant, X, 149, 1. Item concertum musicum, *ibid.*. Finita mensa, orabant, 156, 1, 2. Eorum jejunium, XV, 128, 2; 245, 2: *Veniunt autem dies, cum auferetur ab eis sponsum, et tunc jejunabunt*. Usque ad vesperam jejunabant, XV, 225, 2. Post median noctem in die Paschae solvebant jejunium et laetitia signa dabant, 645, 2. Eorum xerophagia, XIII, 36, 2. Eorum puritas corporalis, IV, 343, 1.

8. Eorum obedientia. Quam essent Apostolis obedientes, XX, 260, 2: *Quasi filii obedientiae*. Non configurati prioribus ignorantia vestra desideris.

9. Quantus in eis amor veritatis, Eorum sinceritas, XX, 472, 1: *Vestram excito in communi-*

sione sinceram mentem. Mori malebant quam mentiri, vel semel, XVIII, 643, 1: *Propter quod deponebam mendacium, loquimini veritatem*.

10. Eorum usus carni. In cavernis subterraneis habitabant, IX, 490, 2. Caruere calceis, sed utinabantur pallio, XV, 262, 2. Initio operis se cruce signabant, XVIII, 350, 2. In triduo passionis Christi strepitus edunt, IV, 388, 2. In sepeliendis mortuis effusas faciebant impensas, XVI, 622, 2. Ad sepulcra defunctorum epulas ponebant, X, 100, 2. Item ad sepulcra martyrum, *ibid.*. Osculo sancto se invicem salutabant, XV, 575, 1. Floribus coronari volebant, V, 349, 1; XII, 300, 2; XV, 610, 2; XXI, 114, 2. Quatuor ob causas istis coronis abstinabant, XI, 718, 2. Ritum coronandi mortuos repudiabant, quod nihil cum gentibus ipsum facientibus habere vellet commune, XII, 300, 2. Ordinandum nomina proponebant, XIX, 216, 1. Christiani sacerdotes in primitiva Ecclesia non radebantur, sed tondentur, cur: at jam nihil absurdi faciunt qui ad aliquid sacrum significandum caput radunt, XII, 834, 2. Taxantur Christiani primi quod deficiente luce acclamarent, ut ex hoc suo quasi animae deliquo ad se et lucis suae plenitudinem rediret, 68, 2; 69, 4. Christiani ditiores olim pauperes opprimentes trahebant eos ad tribunalia etiam infidelium iudicum, XX, 108, 2 et seqq.

11. Quid fecerint instante excidio Hierosolymae. Christiani Hierosolymitani urbis excidium evaserunt secedendo in urbem Pellam, VI, 416, 1; XV, 505, 1 et seqq.; XVII, 8, 1. Quando Hierosolymis fugere ceperint, XIII, 133, 1, 2. Christiani Judaei o Judaea fugientes per varias regiones dispersi erant, XX, 238, 1. Ab exteris juvabantur elemosinis quae exteri iis mittebant, XVIII, 253, 2.

CHRISTIANUS, I. D. FINITIO ET VARIA NOMINA. — Unde et ubi Christiani primum se dicit, XI, 752, 1: *Et servos suos vocavit nomine alio*. A gentibus perperam dicebantur Christiani, XVII, 250, 2: *Ita ut cognominarentur primum Antiochia discipuli, Christiani*. Quam nomen Christiani sit honorificum, 250, 2. Christiani nomen gloriosum est emptus, XVIII, 297, 1: *Empti estis pretio magno*. Christiani cur vocentur nomina, XXI, 69, 1: *Sed habes pauca nomina... qui non inquit auverunt vestimenta sua*. Unde dicit sunt fideles, et quando, XVII, 250, 1, 2. Quomodo vocentur a Paulo electi ad gratiam et sanctitatem, XVIII, 24, 1; XX, 632, 1. Cur dicantur sancti et justii, licet non sint, XI, 713, 1: *Populus autem tuus omnes justii, XIV, 546, 2; XVII, 224, 1: Factum est ut Petrus deveniret ad sanctos*. Vocazione sunt sancti, XVIII, 43, 1: *Omnibus qui sunt Romae, vocatis sanctis*. Cur dicantur discipuli, XVII, 225, 1. Dicuntur filii Novi Testamenti, et cur, 122, 1. *Vos estis filii Prophetarum et Testamenti*.

II. CHRISTIANORUM DIGNITAS, EXCELLENTIA, ET PRIVILEGIA EIS A DEO COLLATA. — Eorum quanta sit dignitas, XII, 447, 1, 2. Christianus minimus

in Ecclesia, major Joanne Baptista, et sublimior, XV, 285, 2: *Qui autem minor est in regno calorum, major est illo.* Christianum esse quantum sit beneficium, XVIII, 371, 1: *Solitis quantum cum gentes essetis, ad simulacra muta, prout dicebimini, curtes.* Sunt populus Dei electus, IX, 628, 2: *In electis meis mille radices.* Sunt peculium Dei, XIX, 165, 2: *vocavit vos per Evangelium nostrum in acquisitionem gloriae.* 427, 2: *Et ero eis in Deum, et ipsi erunt mihi in populum,* XX, 238, 2: *Vos autem... gens sancta, populus acquisitionis.* Sunt gens nova et aeterna, XVIII, 580, 2: *In Christo neque circumcisio aliquid valet, neque praepitium, sed nova creatura.* Sunt sors et pars Dei, IX, 630, 1, 2: Sunt templum Dei, XII, 760, 2: *habo sanctificationem meam in medio eorum in perpetuum.* Sunt metonymice regnum Dei, XVIII, 233, 1: *Non est regnum Dei esca et potus.* Sunt Dei discipuli, oves, palmites, membra, sponsae, templa, victimae, filii Christi, XX, 289, 1 et seqq. Sunt servi Christi, XI, 527, 1, 2: Christianus coaeruat moraliter Christo Filio Dei primogenito, X, 236, 1: *Miserere plebi tuae... et Israel quem coaeruas Primogenito tuo.* Est haeres Dei, coheres Christi, *ibid.* Christiani omnes sunt sacerdotes, III, 280, 2: *Suscitabo mihi sacerdotem fidelem.* Sunt reges et pontifices, cum sint sancti, XXI, 132, 1: *Fecisti nos Deo nostro regnum et sacerdotes.* Quare in baptismo unguantur, XX, 553, 2: *Sed vos unctionem habetis a sancto.* Christiani omnes non sunt sacerdotes proprie dicti, sed mystici, XXI, 23, 2: *Et fecit nos regnum et sacerdotes Deo et Patri suo.* Quomodo in terra regere dicantur, 132, 1: Christiani omnes prohi quomodo sint reges, I, 599, 2: *Et vos eritis mihi in regnum sacerdotale.* Sunt veri filii Abrahae et Isaac, et hi in aeternum manebunt, X, 438, 1: *Et filii eorum propter filios usque in aeternum manent.* Sunt veri filii promissionis et Abrahae, et Isaac, XVIII, 159, 1, 2: *Non enim omnes qui ex Israel sunt hi sunt Israelitae.* 463, 1, 2: *Credendo in Deum, benedictionem Abrahae, id est justificationem adepti.* 168, 2: Sunt praeter Judaeis electi ex libera Dei dignatione et electione, 164, 1, 2: *Quanta praeter Judaeis beneficia receperunt, XI, 635, 2: Ne memineritis priorum et antiqua ne intueamini.* Sunt domini Judaeorum, VI, 145, 1, 2: *Qui accipit multum, servus est feneratoris.* Messiem Judaeorum comedent, Job, 128, 2: *Eos ubi vis terrarum Deus protegit et manu ducit, XI, 543, 1: Et susceperit te dexteram justorum.*

III. CHRISTIANORUM OFFICIA. — Eorum officia, dogma et axiomata varia, XVII, 251, 2: Christiani veri ejusque morum vera descriptio, XII, 145, 2: 146, 1: Christiani philosophi elegans descriptio, I, 695, 1, 2.

4° *Qualis debeat esse eorum religio.* Adorem Deum in spiritu et veritate, XVI, 361, 2 et seqq.: *Veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et*

veritate. XVIII, 435, 2: *Dominus autem spiritus est.* Forum est Deum semper laudare et gratias agere, XI, 273, 1: *Confitebor tibi, Domine, quoniam iratus es mihi.* Mano adire templum debent, I, 706, 2: *Forum holocausta sunt sacrificia eucaristica.* XI, 662, 2: *Holocausta eorum et victimae eorum placebant mihi super altari meo.* Eorum in templis suis laetitia, 662, 1: *Laetificabo eos in domo orationis meae.* Christo sunt obstricti, ejusque religioni et cultui, 657, 2: *Qui custodierint sabbata mea, dabo eis in domo mea, et in muris meis locum.* Eis in ore et in corde semper esse debet Christus, XII, 447, 1, 2: *Deos gentium ne nominare quidem debent.* XVIII, 326, 2: *Nec caeremonias et litteras servare sub poena mortis.* 433, 2: *Littera enim occidit, Spiritus vivificat.* Non sunt sub lege veteri, sed sub lege tenentur, 118, 2: *Pedagogus, id est, lege non egent.* 547, 1: *Ubi venit fides, jam non sumus sub pedagogo.* Non sunt sub lege servili, sed sub filiali, XX, 87, 2: *Qui autem perpenderit in legem perfectam liberalis.* Suos habere debet sacerdotales et sacrificia, XVIII, 393, 1: *Omnia namque Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur.* Deo serviunt amore filiali, XVI, 47, 2: *In sanctitate et justitia eorum ipso omnibus diebus nostris.* Eorum servitium praestat regnum opibus et superbia, XIII, 508, 2: *Super seruos meos et ancillas effundam Spiritum.* Quomodo suas venerantur imagines, quomodo sua idola gentes, XI, 343, 2.

2° *Qua debeat esse eorum fides, spes, charitas.* Qualis debeat esse eorum fiducia et libertas in professione fidei, XIX, 380, 1: *Si fiduciam et gloriam spei usque ad finem firmam retineatis.* Quomodo suos mortuos sepellant, X, 280, 1: *Propter delatorem autem amare fer luctum illius uno die, et consolare propter tristitiam.* Eos nimio opere plorare non debent, *ibid.* Nec mortem timere, 380, 1: *Non est autem in inferno accusatio vitae.* Christiani facti subducunt se in periculis pro fide imminentibus, ad sinceri in eis more se exponunt, VI, 136, 2: *Callidus videt malum, et abscondit se: innocens pertransit, et afficitur est damnus.* Mortem pro fide discant sustinere Christiani exemplo Eleazari, IV, 453, 2: *Christianus verus est confessor et testis fidelis Dei.* XIII, 441, 1, 2: *Judas autem testis descendit cum Deo, et cum sanctis fidelis.* Christiani omnes per Christum ducent morti insulant, et eam in infernum vincunt, 463, 2: *Eri mors tua, o mors; morsus tuus ero, inferne.* Christianis mors ludus est, XI, 599, 2: *Dominus Deus auxiliator meus, ideo posui faciem meam ut peccatam durissimam.* Christiani qui in odium Christi necantur a Judaeis vel haereticis, sunt martyres ex ipso opere martyrii. XII, 226, 2: *Quiescat vox tua aploratu, ad oculi tui a lacrymis, quia est merces operi tuo, ait Dominus.*

3° *Sint sancti,* X, 14, 2: *Lucerna splendens*

super candelabrum sanctum, XI, 147, 2: *Omnis qui relictus fuerit in Sion... sanctus vocabitur.* Quam sancti esse debeant, XVI, 599, 1: *Sanctificatio in veritate.* Esse debent sancti vocatione, baptismum, debito, officio, professione et obligatione, XVIII, 585, 1: *Pavilus... omnibus sanctis qui sunt Ephesi.* XIX, 3, 1; 379, 1: *Unde, fratres sancti, vocationis caelestis participes.* Quae debeat esse eorum sanctitas, XVIII, 651, 1: *Omnis immunditia... nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos.* Eorum sanctimonia et verba qualia esse debeant, XXI, 101, 1, 2: *Vitae sanctitate infidelibus sint exempla.* XVI, 202, 2: *Exemplo debent preluere ethenicis.* XIX, 336, 1: *Admone illos... non litigiosus esse, sed modestos, omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines.* Erasmus enim aliquando ad nos insipientes... Virtutum odorem Christianum spargat, XVIII, 429, 1: *Christi bonus odor sumus.* Vita sua debet retocere tenebras impietatis et alios illuminare, 654, 2: *Omnia autem qua arguuntur, a lumine manifestantur.* Christiani stellae instar refuleant, XIX, 37, 1: *Inter quas lucetis sicut luminaria in mundo.* Sint veluti soles, X, 390, 2: *Sol in aspectu annuntians in eritu, vos admirabile, opus Excelsi.* Debeat esse in omnibus sol mundi, VII, 38, 2: *In orbe sunt quasi anima in corpore.* XX, 285, 1.

4° *Sint perfecti, et qua perfectio.* Quam debeant esse perfecti, XX, 64, 2: *Omne donum perfectum desursum est.* Qualiter vivere debeant, XVI, 48, 1: *Ut... serviamus illi in sanctitate et justitia.* Vivant digne vocatione sua, XX, 287, 2: *Vos autem regate sacerdotum, gens sancta.* Vivant digne suo nomine, XVII, 251, 1: *Toti vivant Deo.* XX, 272, 2: *Renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili per verbum Dei vivi.* Crescant quotidie in virtute et via Dei, 408, 2: *Gratia vobis et pax adimpleatur in cognitione Dei et Christi.* Tendere debent ad perfectionem sui status et officii, XV, 177, 1: *Estote ergo vos perfecti sicut et Pater vester caelestis perfectus est.* Semper debent ad majora ascendere, XI, 123, 1: *Venite et ascendamus ad montem Domini.* Exquirant quid de se exigit Deus, et qua in re Deo maxime placere possint, XVIII, 653, 2 et seqq.: *Probantes quid sit beneplacitum Deo.* Eorum est non stare, sed semper progredi in via virtutis, XIX, 127, 2: *Sic et ambulatis ut abundetis magis.*

5° *Imitentur Deum Patrem et ritum ejus eritum.* Christianus imitare debet divina attributa, XV, 178, 2: *Patrem suum imitentur Deum Christiani, ejusque mores.* XIII, 296, 2: *Et erit in loco vbi dicitur: Non populus meus vos, dicitur eis: Filii Dei viventes.* Sint imago Christi, VI, 178, 2: *Christianus sit quasi altor Christus.* XVIII, 226, 1: *Induamini Dominum Jesum Christum.* Debeat, ut pueri, puero Christo assimilari, XIX, 374, 1: *Ece ego et pueri mei, quos dedit mihi Deus.* Christo sunt concorporati, 382, 2: *Participes enim Christi*

effecti sumus. Eorum vita debet esse expectatio Christi, XVI, 176, 2: *Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum.* Eius est optare adventum Christi, XIX, 137, 1: *Sapidum de se epulum Christo christiani praebant.* VI, 178, 2: *Quae villa eis potissimum cavenda.* XVIII, 226, 1, 2: *In baptismo Satanae et omnibus operibus ejus renuntiant.* 107, 2: *Quicumque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizati sumus.* 678, 2: *Imitentur Cherubinos Ezechielis.* XII, 508, 1.

6° *Se invicem diligant ut fratres.* XIX, 129, 1: *De charitate autem fraternitatis non necesse habemus scribere vobis.* Omnes invicem fratres sunt, XX, 45, 1: *Glorietur autem frater humilitas.* Quare se invicem diligere debeant, XIV, 576, 1: *Numquid non pater unus omnium nostrum? XVI, 535, 2 et seqq.: Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem.* XXI, 132, 2: *Et cantabant canticum novum.* Magis ad mandatum tenentur quam ceteri homines, *ibid.* Quam inter se uniri esse debeant, XVI, 601, 2: *Sicut tu, Pater, in me, et ego in te, et et ipsi in nobis unum sint.* XVIII, 209, 2: *Charitate fraternitatis invicem diligentes.* 623, 1: *Solliciti servare unitatem in vinculo pacis: unum corpus et unus spiritus, sicut vocati estis in uno spe vocationis vestrae.* Per sacramenta invicem connectuntur, 206, 1: *Multi unum corpus sumus in Christo.* Licet multi sint, charitate sunt unus, 34, 2: *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum sanctum qui datus est nobis.* Qualis Christiano benignitas conveniat, 648, 1: *Estote autem invicem benigni.* Affabitas decet Christianos, XX, 322, 2: *Omnes unanimes, compatiens, fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles.* Ferant mores et vitia proximorum, XI, 521, 1, 2: *Calamum quassalum non conteret, et linum fumigans non extinguet.* Non letentur, nisi cum vident fratrem in charitate, XVIII, 651, 2: *Christiani taxantur qui ideo elemosinas et donis proximum juvant, ut eo abutantur.* XII, 619, 2.

7° *Sint humiles et infantes in malo.* XVIII, 393, 1: *Nolite pueri effici sensibus, sed matitia parvuli estote.* Pueros simplicitate imitentur, XX, 276, 2: *Sicut modo geniti infantes, rationabile sine dolo lac concupiscite.* Non sibi sapiant, XVIII, 212, 2 et seqq.: *Non alta sentientes, sed humiliter consentientes.*

8° *Sint peccato et mundo mortui.* Esse debent peccato mortui, XVIII, 406, 1: *Qui enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc vivemus in illo? Quae ratione mortui esse debeant, XIX, 102, 1 et seqq.: Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* Caveant peccata pristina, XVIII, 110, 2: *Christus resurgens jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur.* Sunt velut resurgentes, quomodo, XX, 343, 1: *Per resurrectionem Jesu Christi, qui est in dextera Dei.* Sunt in hoc

mundo peregrini. XI, 124, 1. *Quare quasi colonus futurus es in terra* XV, 640, 2. XVI, 308, 2; XIX, 478, 2; *Conflentes quia peregrini et hospites sunt super terram*, XX, 291, 1, 2 et seqq.; *Obsecro vos tanquam advenas et peregrinos, abstinere vos a carnalibus desideris*. Assuillantur Israelitis in deserto agentibus, XIII, 313, 4; *Ducam eam in solitudinem*. Mundo crucifigi esse debent, XX, 356, 1; *Christo igitur passo in carne, et vos eadem cogitatione armamini*. Quomodo Christo debeant concrucifigi, XVIII, 579, 2; *Per quem mihi mundus crucifixus est, et ego mundo*. Christiani vita tota crux est, XII, 386, 1, 2; *Misit in venibus meis filias phoretæ*. Eam quotidie petat, *ibid.*

Is vivendum non secundum carnem, sed secundum spiritum, XVIII, 133, 1; *Si secundum carnem vixeritis, moriemini*. Eorum est austere vivere, XX, 457, 2; *In corruptione sua peribunt, voluptatem existimantes diei delicias*. Eorum vita est in abstinentia, X, 109, 2; *Splendidum cor et bonum in epulis est, epulæ enim illius diligenter fiunt*. Eos decapitalor et macios, XVIII, 4, 2; *Cæligo corpus meum et in servitute redigo*. Spolia terrena relinquat, IV, 431, 2; *Dixitque Judas: Non concupiscitis spolia, quia bellum contra nos est*. Quomodo affectum erga parentes et animam propriam relinquere debeant, XVI, 200, 4; *Si quis venit ad me, et non odit patrem suum, etc.* Cur iis fugienda unguenta et delictiosi odores, V, 67, 2.

9^a Eorum vita militia esse debet. Sunt certatores, et ad luctum uncti, XIX, 125, 1; *Nemo moveatur in tribulationibus istis, ipsi enim scitis, quod in hoc positi sumus*. Iis semper incumbunt tentationes, 302, 2; *Omnes qui pie volunt vivere in Christo, persecutionem patientur*. Semper ad bellum se parent, 302, 1, 2. Milites sunt Christi sui ducis, 190, 4; *Hoc præceptum commendo tibi... ut milites in illis bonam militiam*. Semper est contra hostes pugnandum, XIV, 20, 2. Cur et quomodo debeant esse masculi, XXI, 243, 2 et seqq.; *Et peperit filium masculum*. Sint magnanimi, XVII, 26, 2. Sint animo regio, et quomodo, XX, 64, 1 et seqq. Operibus bonis certare debent, XIX, 338, 2; *De his voto te confirmare, ut eurent bonis operibus preesse qui credunt Deo*. Cur certare debeant, XVIII, 151, 1, 2. *Quis nos separabit a charitate Christi... an persecutio, an gladius?*

Christianus philosophus adversis solidatur, XV, 216, 1; *Descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et non cecidit: fundata enim erat supra petram*. In crucibus florent Christiani, ab eis liberum marcescunt, XX, 303, 4, 2; *Christus passus est pro nobis, vobis retinens exemplum*, 374, 1. Eorum virtus in pace languescit, crescit in persecutionibus, XV, 450, 2; *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam*. Per certamen debent coronam excipere

Esse non promereri, IX, 93, 1; *Fili, accedens ad servitutum Dei... prepara animam tuam ad tentationem*. Inter cruce solatur de spō honorum colestium, V, 55, 4; *Qui autem me audiverit, absque terrore requiescet, et abundantia perfruetur, timore malorum sublato*. Agnizent pro celo, XV, 209, 2; *Intrate per angustam portam...* Quid eis imitandum in afflictione positus, 275, 2; *Filii sanctorum sumus, et vitam illam expectamus*. Christiano homini quid dicendum a septem fratribus Machabeis Judeis, IV, 530, 1. Ad cruce se animare debent cogitando vincula Pauli, XIX, 112, 2; *Memores estote vinculorum meorum*. Masculo sint animo in patientis adversis, XVI, 582, 2; *Mulier cum parit, tristitiam habet*. In angustiis et periculis constituti, Dei opem implorent, IV, 437, 2; 458, 1; *Frequentes gradus agant, etiam in adversis*, XIX, 439, 2; *In omnibus gratias agite*. Christiani est in tormentis gaudere, XI, 147, 2. Quomodo inter tot ærumnas semper gaudere possit, XIX, 60, 1, 2; *Gaudete in Domino semper; iterum dico, gaudete*. In victoria nunquam sit securus, XVIII, 676, 2; *Propterea accipite armaturam Dei, ut possitis resistere... et in omnibus perfecti stare*. Christianis est vigilandum semper, XI, 331, 2; *Super speculam domini ego sum*. Et laboribus insistendum, XII, 579, 1, 2.

10^a Sint obedientes. Christiani non sunt liberi ab omni lege positiva superiorum XVIII, 564, 1; *Vos enim in libertatem vocati estis*. Eorum sub quovis prælato obedientia, XI, 262, 1, 2; *Et parvulus minabil eos*. Subditi regibus etiam ethnicis eorum robur sunt, XVIII, 219, 2; *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit*. Sua submitunt Dei providentiæ, XX, 193, 1; *Pro eo ut dicatis, si Dominus voluerit*.

11^a Quæ sit eorum spes et merces. Iis potius quam Judæis sapientia vitam æternam, verus divitiarum et gloriam confert, V, 88, 1; *Longitudo dierum in dextera ejus, et in sinistra illius divitiæ et gloria*. Est ipsis promissa terra viventium in coelis, 309, 2; *Justus in æternum non commovebitur*. Miseri sunt, si Christus non resurrexerit, XVIII, 401, 2; *Si Christus non resurrexerit, vana est fides vestra*. Eorum olim contemptus, sed postea gloria futura in iudicio, XI, 584, 2; *Hæc dicit Dominus ad contemptibilem animam*. Finito christianismo, beabuntur, XV, 517, 1; *Non præteribit generatio hæc, donec omnia hæc fiant*. Metent pro ratione seminis, XVIII, 576, 2; *Quæ enim seminaverit homo, hæc et metet*. Eorum sepulcra debent esse gloriosa, XI, 266, 1, 2.

12^a Varii Christianorum usus. Orant conversi ad orientem, XIV, 528, 1. Cur, XII, 563, 1. Quia Christus crucifixus faciem conversam habuit ad occidentem, XV, 621, 1. Orant genuflexi, 183, 2. Christiani ab olim formant signum crucis in fronte, XII, 570, 2. Hujus rei dantur rationes, *ibid.* Ad Evangelium assurgunt, reverentiæ causa,

IV, 248, 1. In funere propinquorum dant epulum pauperibus, XII, 433, 2. Dant infantibus nomina patrum vel cognatorum illustrium, XVI, 43, 2. Eorum quis esset vestitus, XX, 101, 1. Eorum modestia et alijctio, 45, 1, 2. Christiani in Ægypto quibus vestibus vestiebantur olim, VII, 317, 4. Iis quare annulus permittatur, XX, 400, 4, 2.

13^a Eorum varix in Scriptura figuræ. Sunt Sion et Jerusalem mystica, IX, 630, 2. Libano comparantur, 633, 1. Sunt veluti virides salices, X, 337, 2. Christiani cur dicantur vermis, XI, 513, 1. Sunt oves, 497, 1. Sunt pueri quadrupliciter, 218, 2; 219, 1, 2. Cur citharædis comparantur, XXI, 280, 1. Christianus mystice vocari potest separator, XIV, 455, 2. Christiani sunt veluti pisces, XVI, 132, 2.

14^a Varia ad Christianos pertinentia. Eorum acies errantes quam miraculose in Terra sancta ab angelo fuerunt deductæ, I, 558, 2. Christiani a Saracenis in Terra sancta circumsessi jejunitum sollempne etiam pueris, infantibus et pecoribus indixere, et veteriam adepti sunt, XIV, 53, 2. Christiani quo viso animati Jerusalem de Saracenis cepere, 550, 1. Deusdem virtute venerabilis Eucharistiæ insignes virtuosos retulerunt, 470, 2. Christiani in Tartaria precibus suis montem transtulerunt, XV, 393, 2. Christiani in India regibus parentiores sunt quam ethnici, XX, 297, 2. Regnante Antichristo confluent ex toto orbe Hierosolymam ut Eliam et Enoch in ea concionantes audiant, XII, 766, 1. Christiani lapsi sub Antichristo, eo casu ad Christum rediunt, 773, 1. Tempore Antichristi cruce gestabant publice, cur, XXI, 164, 1. Eorum multi fine sæculi cur Jerusalem confluxuri sint, 357, 2. Quam multi tunc adhuc futuri sint, 374, 1 (*Vide Cæcæntes, Fideles*, et ubi de singulis christianis virtutibus speculatio agitur).

CHRISTINA (S.). S. Christianæ virginis et martyris mirabilis constantia, et crudele martyrium a proprio patre inflictum, I, 417, 2. S. Christina dilacerata ferreis uncis, ab angelo in carcere sanitati priori restituta, XIII, 51, 1, 2. S. Christina mirabili cur ad vitam jam defuncta redire voluerit, XVII, 227, 1.

CHRISTOPHORUS (S.). S. Christophorus verus fuit sanctus et martyr, non est emblemæ pugiliis cæcusus Christiani Christum portantis laborando et patiendi, VI, 305, 2.

CHRISTUS (*Vide Iesus Christus*).
CHRONOLOGIA. CHRONOTAXIS. Chronologia mosaica certitudo et veritas astruuntur, I, 479, 1. Chronologia ætatis Iosue, III, 106, 1. Chronologia Iudicium annorum 356, vel 360, 410, 1, 2. Anni servitutis Hebræorum, includendi annis quibus Iudices præfuerunt, 426, 1. Canon pro chronologia sacre Scripturæ, *ibid.* 2 et seqq. Chronologia Israelis ex Ægypto ad templi ædificationem, 480 annorum singulis principibus partita,

426, 1, 2 et seqq. Chronologia Salomonis, V, 4, 2. Chronotaxis Tobie senioris et junioris, IV, 266, 2. Chronologia expugnationis Ægypti, Tyri, Ammon, Moab, etc., XII, 716, 1. Chronologia Ezechielis, 468, 4, 2. Item quatuor Prophetarum majorum, *ibid.* Chronologia harmonia duodecim Prophetarum, II, 84 et seqq. I usque ad 93, 1, 2; XIII, 254, 1, 2. Chronotaxis oraculorum, sive ordo capitum et gestorum Jeremiæ, XII, 6 et 7. Chronologia vitam Nabuchodonosoris, XIII, 471, 2. Chronotaxis Selsucidarum post Alexandrum Magnum in Syria regnantium, IV, 405, 1, 2. Ptolemaeorum in Ægypto, 407, 1, 2. Item Machabeorum qui populo præfuerunt ut pontifices et principes, 407, 1, 2; 408, 1, 2. Item pontificum ab Alexandro Magno usque ad Christum, *ibid.* Chronotaxis gestorum apostolorum, XVII, 4, 4 et seqq.

CHRYSOLOTHUS. Chrysolithus qualis sit gemma, XII, 575, 2. Chrysolithi gemma natura et color describitur, XIII, 138, 2; XXI, 391, 2. Alius est a chrysolica, *ibid.* Quam late nomen ejus pateat, ejus color, 391, 2 et seqq. Ejus dotes et vires, 392, 4. Chrysolithi gemma, quia coloris marini est, ab Hebræis dicta est Tharsis, XIV, 29, 4. Quomodo quasi chrysolithus fuerit corpus angei Gabrielis apparentis Danieli, XIII, 139, 1. Et quid tali forma iis apprensus demolet, *ibid.*

CHRYSOPRASUS. Chrysoprasus gemma est species topazii, XXI, 393, 1; 394, 1. Ea describitur, ejus species, nomen, vires, 394, 1.

CHRYSOSTOMUS (S.). S. Chrysostomus unde sic dictus, IX, 215, 1. Fuit a S. Paulo edoctus, I, 14, 1. Ejus in dicendo et persuadendo gratia et efficacia, I, 693, 1. Chrysostomum inaurandum columba supervolavit, XI, 705, 2. Episcopatum fugit, 292, 2. Inter celebrandum vidit angelos, II, 210, 2. Que et qualia pro Deo passus, I, 704, 1, 2. Ejus constantia, 352, 2; 637, 1. Eum fratrem vocat Innocentius I Pontifex, 419, 1. S. Chrysostomus mortuus, albas ut martyr induit vestes, VII, 318, 2. Chrysostomus consolator insignis, *Job*, 335, 2. Ejus memoriæ lapsus, I, 214, 1.

CHUS. Chus, filius Cham, cum filiis Arabiam incoluit, non Abyssiniam, XIV, 305, 2. Eorum posteritatem tamen se per Abyssiniam propagantur, *ibid.*

CIBUS, COMESTIO, COMESSATIO. *1° Ciborum quis delectus licitus aut illicitus sit*. Cibus omnis quem Deus præseriberet, alere posset, XV, 121, 2; *Non in solo pane vivit homo*. Gibi creati sunt in usum sanctorum, XIX, 226, 2; *Omnis creatura Dei bona est, et nihil rejiciendum quod cum gratiarum actione percipitur*. Cibus sanctificatur per verbum Dei et orationem, 227, 1.

Cibus in se mundus, fuit immundus, quia erat lege vetitus, et quis, XVIII, 232, 2; *Scio et confido in Domino Jesu, quia nihil commune per ipsum*. Cibos mundos ab immundis cur Deus in lege Moysi segregavit, II, 60, 1; *Hæc sunt animalia quæ comedere debetis*. Cibus per cor animam non inquitur

nat, ut volebant Judaei, XV, 353, 2: *Non intelligis quia omne quod in os intrat, in ventrem vadit.* Cibi immundi immunditiam non allant animae, XV, 352, 1; 354, 2: *Non quod intrat in os coinguntat.* Cibus idolo immolatus non allatur divinitate, nec fit deterior, XVIII, 324, 1: *De ista autem quae idolis sacrificantur, scimus.* Eum rudiores putabant esse sanctum, 323, 1. Ob cibos lege vetitos dissensio erat inter neophylos ethnicos et Judaeos, 227, 4 et seq.: *Infirmum autem in fide assumite, non in disceptationibus cogitationum.* In delectu ciborum non debent fideles se invicem judicare, 229, 1: *Tu quis es, qui judicas alienum servum? Domino suo stat aut cadit;* 231, 1: *Qui manducat, Domino manducat.* De ciborum delectu error Judaeorum, Manichaeorum, et Marcionitarum, XIX, 224, 2: *Prohibentium nubere abstinere a cibo quis Deus creavit ad percipiendum eum gratiarum actione.* Cur cibi a muliere foris in domesticis dispersi, vocentur praeda, VI, 499, 1, 2: *De nocte surrexit, deditque praedam domesticis suis.*

Cibus certus per se indifferens, accedente praeepto, necessarius fit, XVIII, 233, 1: *Non est regnum Dei esca et potus.* Ciborum delectus in jejunio adhibendus est, XIII, 136, 2: *Panem desiderabilem non comedit, et caro et vinum non introierunt in os meum.*

* *Quomodo cibus sumendus sit.* Cibus et labor invicem attempari debent, X, 130, 2: *In omnibus operibus tuis esto velocis, et omnis infirmitas non occurret tibi.* Hic augendus, ille minuendus, *ibid.* Cibi antiquam sumantur, benedicendi sunt, 266, 1. Unum genus cibi salubre est, XVI, 154, 2: *Sollicita es et turbaris erga plurima.* Cibus modicus homini sufficit et expedit, X, 125, 2: *Quam sufficiens est homini erudito vinum eriguum.* Cibus vilibus vescentes, sunt robustiores et vegetiores delicatis, 128, 2: *Somnus sanitatis in homine parco.* Cibus delicatus est panis mendacii, VI, 181, 1: *Ne desideres de cibis ejus, in quo est panis mendacii.* Cibus avidae ante alios invadere indecorus est, et gulo indicium, X, 120, 1: *Supra mensam magnam sedisti? Non operatus super illam lauceam tuam prior.* In mensa non omnia descendenda nec voranda, 124, 1: *Utere quasi homo frugi, his quae tibi opponuntur, ne cum manducas multum, odio habearis.* A cibus liquidioribus ordiendum prandium, 125, 2. Cibus a sitienu humectari nequit et comedi, IV, 340, 2. Comedere citra satietatem, salubre est, X, 128, 2. Cibus nimis vespere noxius est, 130, 2. Cibi nimis indigesti ejicendi vel vomitu, vel per alvum, 129, 2: *Et si coactus fueris in edendo multum, surge e medio, eoque, et refrigerati te, et non adduces corpori tuo infirmitatem.* Cibi nimii et indigesti quae mala creant, 127, 1; 128, 1. Alia eorum damna, *ibid.* Comedere prius cesset conviva, honestatis causa, 124, 2: *Pensa prior causa*

disciplina; et noli nimis esse ne offendas.

* *Ciborum effectus.* Cibus integer in stomachum transmissus eum onerat, VI, 80, 1. Quomodo comestio sit labor, VII, 83, 2. Cibus nobis incorporatur, VI, 180, 1, 2. Cibi triplex digestio et egestio, XV, 353, 2. Quae ejus pars per poros evanescat et in secessum abeat, *ibid.* Cibus delicatissimus pessime post egestionem foetet, XV, 355 et seq.

* *Excessus in cibo quid, seu comestiones vitandae.* Comestiones sunt convivia quae gula causa fiunt, XVIII, 225, 1: *Honeste amonitens, non in comestionibus et obrietalibus,* 567, 2: *Manifesta sunt opera carnis.... comestiones et his similita.* Comessari unde dictum, *ibid.* Comessatio cur juveni cavenda, VI, 196, 1, 2: *Noli esse in convitiis patorum, nec in comestionibus eorum qui carnes ad vescendum conferunt.* Comestiones mentem homini eripiunt, et libidinem inflammant, XIII, 342, 2: *Vinum et ebrietas auferunt cor.* Comessatio filiorum cadit in parentum probrum, VI, 368, 1. Comestiones quomodo puniat Deus, XI, 339, 1: *Comedamus et bibamus: eras enim moriemur. Et revelata est in auribus meis vox Domini exercituum: Si dimittatur iniquitas hinc vobis.*

* *Cibus spiritualis.* Cibus animae ante omnia quaerendus, XVI, 392, 1, 2: *Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam aeternam.* Quis sit cibus permanens in vitam aeternam, operando nobis comparandus, *ibid.* Cibus et sapientia inter se conferuntur, IX, 437, 1: *Cibabit illum pane vitae et intellectu.* Cibi et sermonis analogie, X, 129, 2. Cibi spiritualis penuriam saepe patiuntur gulosi et divites, XIII, 629, 2: *Mittam famem in terram, non famem panis, neque silium aquae, sed audiendi verbum Domini.* Cibus pauperis sapientis, VII, 229, 2. Cibus quem porrigat Christus, XI, 650, 1, 2: *Qui non habetis argentum, properate, emite et comedite (Vide CONVIVIU, EPULAE).*

CICERO. M. T. Ciceronis eloquentia et vis permovendi, XX, 142, 2. In adversarios benignus fuit, VI, 285, 2. Ciceronis in Verrem jocus et myterismus, XI, 68, 1, 2; XIII, 239, 1. Senescens in Tusculo philosophatus est, 315, 2. Naturam accusavit quasi in homines crudellem, XVIII, 98, 1. Idola colenda docet ob metu, a legum politicarum, 32, 1. Conjugium ad philosophandum ineptum esse dixit, 320, 1.

CICONIA. Ciconia avis eadem quae herodion, II, 67, 1. Ciconia pietatis cultrix, Job, 738, 2. Unde dicta *chasida* a piestate, *ibid.* eorum mores et natura describuntur, I, 65, 4. Ciconia quia pia, symbolum esse pietatis, XIV, 421, 2. Est etiam symbolum hospitis vagi, XII, 74, 2.

CIDARIS (Vide CONOVA).

CILICIA, GILICES Cilicia cur vocetur Tharsis XIV, 29, 1. Cilices populi orti sunt a Tharsis, nepo Japhet, 29, 1. Cilices habebant Hierosolym suam

synagogam, XVIII, 166, 2. Cilices graece, sed corruptius quam alii Graeci loquebantur, 30, 1. Cilices pessima natio erant, XIX, 325, 2.

CILICIU. Cilicium quid, *Psalm.* I, 216, 1. Cilicium priscum quale esset, XI, 323, 1. Cilicio usus quam sit antiquus, I, 342, 1; Job, 363, 2. Cilicio usi penitentes, IV, 34, 2. Cilicium sive saccus tertium symbolum penitentis, 251, 1. Est habitus penitentium, XII, 387, 2. Et vestis obsecrationis, 450, 2. Fuit etiam vestis exterior prophatarum, XIII, 298, 2; XIV, 518, 2. Domat stimulos voluptatis, IV, 332, 2. Exempla sanctorum qui eo usi sunt, I, 342, 4 et seqq. Cilicium erat vestis Joannis Baptistae, XV, 95, 1. Ejus usus erat frequens apud anachoretas, *ibid.*

CIMBRI. Cimbrum ex quo arti, I, 165, 1. Cimbrum olim formidabilis erant galeis suis quas ierarum xuviae elebant, XII, 482, 2.

CIMMERIA. Cimmeria regio erat dura et aspera, XIV, 48, 1. Cimmerias Bosphorus ubi situs, 17, 2. Ejus latitudo, 18, 1. Cur in Cimmeria inferni sedem collocent poete, *ibid.*

CINCINI. Cincini cur Judaei vetiti, II, 126, 1. Sunt cincedorum et meretricum, *ibid.* Cincinatus nomen diaboli, *ibid.*

CINEAS. Cineas Pyrrho regi orator et consiliarius fidus fuit, V, 443, 2. Hujus dominantis libidinem scilicet repressit, *ibid.*

CINGULUM. Cinctio vestium docet compositos mores, XV, 96, 2. Cingi, succingi, praecingi, accingi quomodo differant, XVII, 263, 2. Cingulo se accingunt laboraturi, profecturi, pugnaturi, VI, 502, 1. Id erat Palaestinis in usu, idque acupictum, 514, 2.

Cingulum quarum rerum sit symbolum, XX, 288, 1. Cinguli symbolum quintuplex et ejus usus, XI, 260, 2; XVIII, 677, 4. Cingulum signum et symbolum est virginitatis, VI, 509, 1; XII, 462, 2. Symbolum est etiam penitentiae et mortificationis, VI, 514, 2. Cingulum cilicium gestarum sancti, XVI, 174, 2. Cingulum est nota amoris militaris et conjugalis animae erga Christum, XVIII, 678, 2. Cingulum est etiam symbolum fortitudinis glorie, prompti obsequii, XII, 112, 2; 113, 1. Cingulum byssinum quid denotet symbolice, 510, 1. Cingulum Dei cur sit Israel, 112, 1. Cinguli resurrexerunt prodigium ad testandum Christum coevisse et sepulchro lapide obsignato, XI, 266, 4.

CINIPHES (seu Sciniphes). Ciniphes quales sint muscae, I, 502, 2. Cur eos efflicere non potuerint magi Egyptii, 503, 1. Quid hi topologicè significent, *ibid.* Ciniphes sunt typus inquietudinis, Job, 459, 2.

CINIS. Cinis cum melle oculis inspersus eorum calliginem dissipat, IV, 274, 1. Cinis ex herba quadam Arabica combusta quas habet vires ad purgandum, XIV, 491, 2. In cineres ex alta turri praecipitatio quod genus supplicii, IV, 556, 2. Cinere

vitulae aspersus immundus expiatur, XIX, 440, 2.

CINIS erat olim signum luctus, XII, 387, 2. Representant animam in qua caritas amotua est, IX, 305, 2. Symbolice est memoria mortis, 306, 2. Cinere caput aspergere, symbolum est penitentis, IV, 251, 1.

CINNAMOMUM. Cinnamomum unde dicatur, IX, 643, 2; XII, 62, 1. Cinnamomum valde odoratum est, odoremque habet delicatum et subtilem; unde dicatur, IX, 643, 2. Symbolum est sapientiae, prudentiae, humilitatis, VIII, 80, 2.

CIRCENSES. Circensium aurigarum factiones erant quatuor: quinam earum quatuor colores: quas apud Romanos et Graecos turbas excitant, XIV, 429, 1; XXI, 438, 2. Eorum coloribus representantur quatuor elementa, eorumque dissidia et pugnae, XIV, 429, 1. Horum ludorum origo, *ibid.*

CIRCULUS. circulus est perfectissima figura, V, 63, 1. Circuli figura pingebatur Aegypti Deum, XVI, 602, 1. Circulus est symbolum perfectionis et aternitatis Dei, XVII, 332, 1. Est paradigma amoris Dei et proximi, IX, 396, 2. Circulus aureus in porco, est formae venustus in lasciva, V, 332, 2. Circulus rerum humanarum, 310, 2.

Circuli quadratura quomodo sciatur, et quomodo nesciatur, VII, 303, 2. Circulus lacteus in oculo cur nitescat crasso lumine, XXI, 406, 1. Circulo orbem solis ambiens visus est paulo ante ortum Christi, XIV, 332, 2. Circulari figura ostenditur veritas corporis Christi, XV, 556, 2. Circuli lineis ad centri punctum deductis, ostenditur Christi existentia in quolibet hostiae puncto, 431, 2.

CIRCUMCELLIONES. Circumcelliones seipso necabant caelestis vitae spe, XVI, 509, 1. Carpebant salutationem *Deo gratias*, XIX, 439, 2. Suis dolis perire, X, 42, 4. Imperatores in catholicos irritare conati, eum vindicem senserunt, VI, 15, 4.

CIRCUMCISIO. * *De quibus causis est instituta.* Circumcisio multis de causis est instituta, I, 214, 2. Erat signum memorativum et conditio fidei inter Deum et Abraham initii, I, 214, 2; XX, 447, 1, 2; XVII, 175, 1. Erat etiam signum representativum fidei Abraham, et justitiae per fidem illi collatae, idque non solum Judaeis, sed etiam gentibus sectantibus vestigia fidei Abrahamae, I, 214, 2; XVIII, 83, 1, 2. Distinguebat Judaeos ab aliis gentibus, I, 214, 2. Significabat baptismum, *ibid.* Delebat peccatum originale, ut probabile est, *ibid.*; XVI, 67, 2. Imponebatur in ea nomen, ut jam in baptismo, I, 214, 2.

* *Circumcisionis obligatio pro Judaeis.* Est ab Abraham inducta, XVI, 422, 1, 2. Ad eam etiam Ismael et Esau obligabantur, I, 215, 1. Etiam servi empti ad circumcissionem fuerunt obligati, *ibid.*, 2. De poena circumcissionis omisssa, 216, 4. Circumcisio in deserto omissa ob incoeritudinem quando castra movenda erant, III, 28, 2. Ipsa erat

professio iudaismi, XVII, 298, 1; XVIII, 561, 2. Cujus rei illa Judaeos commoveret, et quid designaret, XVIII, 64, 2. Ejus lege Christus non obligatur, XVI, 67, 2 (*Vide* Christus). Cur Judaei circumcisio dicantur, XVIII, 604, 1. Pro tota lege Mosis capitur, XVII, 243, 2. Per hanc intelligit D. Paulus omnem legem veterem, XVIII, 84, 1.

^{3o} *Circumcisionis ritus*. Cur in membrum quod est absconditum, instituta, IX, 447, 1, 2; XVIII, 66, 2. An fiebat cultro lapideo, I, 215, 2; III, 27, 2. Circumcisio etiam domi peragi poterat, XVI, 43, 2. Etiam sabbato peragi potest, 422, 1, 2. Precise octavo die peragitur, *ibid.* Cur dilata in octavum diem, I, 215, 2.

^{4o} *Circumcisionis usus apud alias gentes*. Eam receperunt etiam quaedam gentes, I, 215, 1; XII, 86, 2. In quanto honore fuit Aegyptiis, XVIII, 606, 1.

^{5o} *Circumcisionis abrogatio*. Ea jam illicita est, XVIII, 527, 2. Si baptismo jungatur, christianismus nihil proderit, 561, 1. Licuit tamen Judaeo Christianis per aliquod tempus, non Gentibus conversis, *ibid.* Eam aliquando B. Paulus probavit, aliquando improbat, XVII, 307, 1. Non prodest, nec obest ad salutem Christiano de iudaismo converso, XVIII, 310, 1. Quomodo Christus minister sit circumcisiois, 237, 2.

^{6o} *Quae circumcisio Deo placeat*, XII, 86, 2. Circumcisio cordis suadet, 45, 2. Quid ad eam requiratur, *ibid.*; XVIII, 65, 2. Circumcisio cordis et carnis quae sit, 832, 2. Circumcisio spiritualis quae sit, XVI, 68, 2. Circumcisio spiritualis triplex, I, 215, 2.

CIRCUMSPECTIO. Circumspectio magna dos est, IX, 427, 1, 2. *Beatus vir qui... in sensu cogitavit circumspectionem Dei*. Pars est sapientiae, 216, 1: *Si accomodaveris animum tuum mihi, sapiens eris*. Ipsa in verbis adhibenda est, 593, 1: *Quis dabit ori meo custodiam et super labia mea signaculum certum?* Circumspectio in verbis, actus est magne prudentiae, XX, 137, 2: *Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir*. Circumspectioe semper nobis in hac vita opus est, XII, 510, 1, 2. Ea opus est in valetudine tuenda, X, 131, 2: *In omnibus operibus tuis esto velox, et amnis infirmitas non occurret tibi*.

CISTERNAE. Cisternae erant crebrae in Judaea, et ea conosse et profunda, erantque loco carceris aliquando, XII, 263, 2. Cisternae variae symbola, V, 140, 1, 2. Cisternae dissipatae sunt idola, XII, 28, 1.

CITHARA. Citharae etymon, huic comparantur opera pietatis, X, 310, 2. Cithara sola magnitudine distinguitur a cithra, II, 434, 1. Cithara symbolum felicitatis, *Job*, 601, 2. Citharis cur dicatur vox virginum similis, XXI, 272, 1. Cithara seniorum et phariae quod significant, 129, 1, 2 et seqq. Citharas in caelo fore probatur, 128, 1. Earum suave melos, *ibid.* 2. Citharae mystice quid sint, 273, 1.

CIVIS. Civis semper videtur civibus, cur, XV, 338, 1; XVI, 104, 2. Civis concordis urbem titantur et propugnant, V, 530, 2. Per leporem denotantur, XI, 463, 1. Civium commotis studentur duces et praesides exemplo Nehemiae et aliorum, IV, 242, 1. Civium salutem prodit qui hostes captos vel capiendos dimittit, 545, 2. Civis vita functas precibus juvare honestum et probum, 554, 2. Civis Christi sunt Judaei, qui eum agnoscere noluerunt, et illo mortuo fidei ipsius praedicari venterunt, XV, 530, 2. Civium Romanorum sex jura, XVII, 391, 1.

CIVITAS. Civitatum constructio Dei inventum est, multiplicatio, ejus donum, IX, 459, 1. Civitatum aedificatio celebre nomen facti, X, 334, 1. Civitas est quasi musicus concentus, XXI, 272, 1. Civitates limitatae semper esse solent mundissimas, XII, 685, 1. Civitates multae diruta, postea non eodem loco, sed alio vicino aedificatae sunt, XIV, 505, 2.

In civitate sua singuli censeri debebant in censu, XVI, 56, 1. Civitas est jus civitatis, XVII, 390, 2. Civitas omnis habere debet pauperes et divites, VI, 135, 1. Civitates laborant inedia, cum pauperes oppressi artes suas deserunt, 365, 1, 2. Civitates integras subvertit lingua nequam, X, 85, 2. Civitatis florentis decus consistit in senum gravitate et prudentia, et juvenum vigore, XII, 423, 2. Civitates maritima et mercatoriae male moratae sunt, XI, 353, 1; XIV, 325, 2. Civitates Israel non commendandas antequam veniat Filius hominis, quomodo intelligatur, XV, 270, 2.

Civitas David cur vocetur arx, V, 255, 1. Civitas inferior Jerusalem cur dicatur filia Sion, XIV, 279, 2. Jerusalem quare vocetur civitas sanctificationis, X, 236, 1. Item civitas requies Dei, *ibid.* Civitas dilecta etiam tempore Antichristi erit Jerusalem, XXI, 357, 2.

CLADES. Clades omnes quas Deus Israelii immisit, ante denunciavit quam infligeret, XIII, 558, 2; 560, 2. Clades piis paratas subeunt iniqui et impii, VI, 115, 1, 2. Pii saepe evadunt clades communes republicae, *ibid.* Clades publica non movere debet ad penitentiam, XVI, 186, 1, 2. Clades Christianorum in Hungaria contigit ob eorum in persequendis Turcis fugientibus inceduntur, VI, 220, 2.

CLAMOR. Clamor utilis in bello, III, 36, 1, 2. Clamandinos in magnis calamitatibus apud Persas, IV, 375, 1. Et apud Judaeos pie cum tempore, 399, 2. Clamore suo excitabant deos suos Gentiles quasi dormientes, XIV, 234, 2.

Clamor in Scriptura aliquando est omne peccatum quod clamant in auribus Dei eumque excitat ad vindictam, XI, 155, 1. Clamor nomine intelliguntur violentiae, rapinae, fraudes, etc., 677, 2. Clamare in celum peccata quomodo dicantur, XX, 307, 2. Clamor in auribus Dei est etiam vehementis orantis desiderium, I, 558, 1. Clamor noster filialis ad Deum

testatur non esse filios ejus; XVII, 134, 1, 2. Quis sit clamor mentis, 531, 1. Clamant ad Deum etiam haec, eumque ad misericordiam movent, XIV, 53, 2. Clamor de nocte nuptias sponsi denotat clamorem et tubam Archangeli fideles mortuos excitantis, XV, 526, et seqq.

CLARA (S.). S. Clarae futura sanctitas est per se non demonstrata, II, 333, 2. Jugiter Christi passionem meditabatur, XIV, 512, 1, 2. Quomodo passionem Christi recoleret, XX, 307, 2. Gestavit per viginti et octo annos cilicium o setis porcini, licet infirma, XV, 96, 1.

CLARA (S.) de Monte Falco. S. Clarae de Monte Falco cordi crucifixi Christi figura insculpta fuit, XIV, 512, 2. Ejus sanguis subsillire solet, cum aliquid calamitatis imminet reipublice christiana, XI, 762, 2.

CLARAVALLUM. Claravallensis oenobii silentium, XI, 445, 2; 446, 1. Claravallenses monachi olim de defectu aliquo moniti, pro reprehendente ac monente orare solebant, XIV, 352, 2.

CLAUDIUS. Claudius imperator quando ad imperium assumptus, XVII, 3, 1. Ei aquila portendit imperium, XII, 625, 1. Multa deorum sacrificia et festa Rome sustulit, XIII, 32, 1. Ejus mores, XVII, 341, 2. In quantum mentis stuporem per voluptates venerit, XII, 32, 2. Ad solum nomen novi regis perlelabatur, XVII, 317, 2; 341, 2. Ejus mors, 5, 1; 253, 2.

CLAUDUS. Claudum cur primo S. Petrus sanaverit, XVII, 116, 2. Is quare cum teneat, 117, 2. Is an una cum Petro incarcerationatus sit, 126, 2. Quomodo fuerit claudus, 129, 2.

Claudus pedibus symbolum est nuntii stulti, et cum mittens, VI, 301, 1. Claudicatio mystica quae et qualis, XVII, 117, 1. Claudicandum non est in salutis via, XIX, 502, 2. Claudicans, per metalepsin, idem est quod dolens, fatigatus, afflictus, XIV, 98, 1.

CLAUSURA. Clausura est seps et murus religionis, XI, 684, 1: *Et vocaberis aedificator septum, avertens semitas in quietem*. Clausura regularium saecularibus videntur carceres mortis, at religiosi sunt portus, XIV, 43, 1: *Terra vocetur conclusurum me in aeternum*.

CLAVIS. Clavis symbolum prelaturae, cur, XI, 343, 1. Notat quoque dexteritatem regendi, *ibid.* Claves aliae manu, aliae humeris gestantur, *ibid.* Claves optima in crucis formam serratae sunt, 343, 2. Clavis scientiae quam abstulere pharisaei, quae sit, XII, 165, 2.

Clavium S. Petri origo, XI, 343, 1. Claves regni eorum Petro sunt datae, non Ecclesiae, XV, 370, 1. Et in eo Romanis Pontificibus Petri successoribus, *ibid.*, 2. Quid per hac denotatur, *ibid.* Per has denotatur summa eorum potestas, *ibid.* Et quidem in spiritualia, 371, 1. Quid claves tropologice denotent, *ibid.*

CLEMENS ALEXANDRINUS. Clemens Alexandrinus saepe utitur apologis, IX, 26, 1. Ejus error

docentis Paulum fuisse conjugatum, XXIII, 329, 1. Ejus de immortalitate animae sententia, VII, 158, 1. Ejus libri vitiosi sunt ab haereticis, XVII, 258, 1.

CLEMENS I, PONTIFEX (S.). S. Clemens a S. Petro conversus, XII, 398, 2. Perpetuam virginitatem coluit, XXI, 275, 1. S. Domitillam ad virginitatem et martyrium pro ea subeundum animavit, XI, 661, 2; XXI, 275, 1. Fuit egregius in gentilibus ad Christum adducendis, XXI, 293, 1. Precibus fontem elicitu agno indicante, XVII, 12, 1; XXI, 275, 1. Ejus pro fide martyrium et miraculum annuum in retrocessione maris usque ad ejus sepulcrum, XVII, 12, 2; XXI, 275, 1. Ejus liber *Recognitio* inter apocryphos est relatus, XVII, 269, 2. An scripserit epistolam ad *Hebraeos*, XXV, 348, 1. An vero sit interpres ejus in Graecum, XVIII, 373, 2. Elegantissime eam vertit, XIX, 348, 1. Ejus epistola ad *Corinthios* cum hac quadrat et stylo et sensu, *ibid.*

CLEMENS ANCYRANUS (S.). S. Clementis Ancyrani in tormentis 28 annorum constantia, IX, 352, 2; XVIII, 444, 1; XXI, 54, 2. Hinc erat semper ad nova pro fide certamina promptior, XIX, 498, 1.

CLEMENS IV, PONTIFEX. Clemens IV quam in sua dignitate memor fuerit suae obscuritatis et paupertatis, II, 351, 1.

CLEMENS V, PONTIFEX. Clemens, instigantibus Philippo Paleho, Francia rege, Templarios extinguit, IV, 434, 2. Quomodo expiravit, XII, 144, 1.

CLEMENTIA. ^{1o} *Quid sit Clementia*. Clementis est affectus sapientiae, VI, 519, 1. Clementis dicitur, quasi colens mentem, V, 329, 1. Est quiddam divinum maxime decens principes, I, 738, 2 et seqq. Regibus optimum satellitium est, VI, 85, 1. Regibus maxime necessaria est, V, 453, 2; XI, 521, 2; XIV, 481, 2. Clementia vindictam temperet, imo superet, XIV, 21, 1. Clementia cum severitate temperanda, *Job*, 583, 2. Est vera clementia impios castigare in tutelam piorum, VIII, 283, 1.

^{2o} *Clementis laus*, III, 619, 1. Clementia in Dec omnium ejus attributorum summum, IX, 410, 1. Elucet in omnibus Deo operibus, *Job*, 199, 1. Clementia Dei in hostes captivos, IV, 184, 1. Clementia Dei in Judaeos prevaricatoribus justitia temperata, 225, 2. Clementia excellit inter opera justitiae, V, 329, 1. Ex ea omnis bonitas et sanctitas promanet, *ibid.* Omnium bonorum est mater, VI, 85, 2. Qui clemens est, virtutum se capacem reddit, V, 329, 1.

CLEOPATRA. Cleopatra graece idem est quod decus et gloria patris et patriae, IV, 466, 2. Cleopatrae series et origo, *ibid.*

Cleopatra tertia nomine Demetrii senioris uxore, marito exorto, Antiochum ad regnum et conjugium suum invitavit, IV, 488, 1, 2, et 489, 1. Habuit itaque simul duos fratres viventes maritos, *ibid.* Veneno quod filio propinavit necata est, *ibid.* Trium Syriae regum fuit uxor, *ibid.*

Cleopatrae quintae nomine luxur et pompa, XXI, 313, 2. Ejus unionis duo quanti considerent, *ibid.*, 399, 2. In convivio suo in rosas expendit talentum, hoc est sex milia coronatorum francorum, VIII, 310, 2; X, 147, 1. In ejus navi remi ad tibias et fistulas modulos movebantur, XI, 311, 1. Cleopatra balsamum Judaeae invidens, id in Aegyptum transiit, concedente id Antonio amasio, XII, 852, 2. Devicto M. Antonio ab Augusto Caesare, ne in manus victoris veniret, aspidum morsu se necavit, IV, 407, 2; XVII, 437, 1.

CLEOPHAS. Cleophae nominis etymon, XVI, 413, 1. Alio nomina dicitur est Alphæus, XV, 337, 1. Cleophas fuit frater S. Josephi, et pater et avus Apostolorum quatuor, XV, 316, 1; 337, 1; XVI, 97, 1; 276, 2. An fuerit S. Jacobi frater, an avus, XX, 6, 1. Fuit unus e discipulis absentibus in Emmaum, XVI, 274, 2. Fuit martyr, IV, 407, 2; XVII, 437, 1.

CLERICI. I. CLERICI UNDE SIC DICTI, II, 289, 1. XII, 741, 1, 2; XVII, 67, 2; 73, 2. Clerici sunt sors Domini, XX, 381, 2. Aliam sortem non habent in terra quam Deum, XII, 837, 2. Sunt idem quod Levitae, II, 289, 1. Clerus capitur pro ecclesiasticis, XX, 382, 1 et seq. Clerici virtute praestantes olim dicti sunt Papae, X, 428, 1.

II. CLERICORUM OFFICIA ET MUNIA. — 1. Eorum officium est verbo, magis vita docere, XII, 741, 2. *Vae pastoribus qui pascebant semelipsum.* Eorum munus est praedicare regnum caelorum, *ibid.* Sunt stiores aeternitatis, *ibid.* Eorum duo munia, doctrina et ministratio, XVIII, 206, 2: *Habentes... sive prophetiam secundum rationem fidei, sive ministerium in ministrando.* Clericus relicto sacrae Scripturae studio vanis scientiis dans operam, est cisterna rimosa, XII, 28, 1.

2. Secesum et quietem colant, II, 173, 1: *Suburbana autem eorum non veneant* (Levitae), quia possessio sempiterna est. Non tractent secularia, IX, 366, 2: *Admitte ad te alienigenam, et subvertet te in turbine, et abalienabit te a tuis propriis*, XVI, 468, 2: *Homo, quis me constituit iudicem aut divisorem inter eos?*

3. Deviant consortia mulierum, XVI, 363, 2: *Et mirabantur quia cum muliere loquebatur*, XIX, 212, 2: *Oportet episcopum esse... pudicum*, 235, 1: *Obsecra... juvenculas ut sorores, in omni castitate.*

4. Clerici auro inhiare non debent, XIV, 281, 2 et seq.: *Disperierunt omnes involuti argento. Caveant avaritiam et simoniam*, XV, 259, 1: *Gratis acceptis, gratis date.* Turpe lucrum non sectentur, XIX, 216, 2: *Diaconos similiter... non turpe lucrum sectantes*; 324, 1: *Oportet enim episcopum... non (esse) turpis lucri cupidum.* Ecclesiasticus si opes quas ex beneficio percepit, relinquat cognatis laicis, eosque inde locupletet, peccatum mortale esse censent plerique, XIII, 634, 2.

5. Clericos decet hospitalitas, XIX, 513, 1, 2:

Hospitalitatem nobis abstinere. In pauperes esse liberales cur debeant, XX, 579, 4: *Qui habuerit substantiam hujus mundi, et viderit fratrem suum necessitatem habere.*

6. Clerici affectum erga cognatos moderari debent, XII, 835, 1, 2.

7. Clerici minores obediunt senioribus, XX, 386, 1: *Similiter, adolescentes, subditi estote senioribus.*

8. Quibus in rebus clericis gloriandum, XVIII, 497, 1.

III. CLERICORUM VITIA. — Clericus quidam blasphemus fulgure interit, IX, 329, 2. Clerici superbentis funestus interitus, V, 303, 2. Clerici praeturas ambientes a S. Bernardo taxantur, XIII, 392, 2. Eorum mores et vestitus inordinatus suggillantur, V, 230, 2. Eorum avaritia taxatur, XI, 155, 2; XII, 662, 1, 2; 740, 1, 2; 831, 1; XIII, 634, 1. Invectiva in eos qui beneficia beneficis accumulunt, XIII, 634, 2. Sua avaritia domum suam conturbant, et scandalizant Ecclesiam, V, 472, 2. Ecclesiastici se suosque ditantes suggillantur, 472, 1. Eorum cupiditas foveat avaritiam saecularium, XIII, 634, 1. Clerici otiosi laborem pii operis formidantes, ipsum ideo omittunt, VI, 156, 1. Clericorum vitia et dissolutio causa fuit haeresion, et cur hodie catholicis haereticis insulerent, et in sua haeresi magis obduerunt, XI, 556, 2. Clericis malis surrogandi boni, 344, 1 (*Vide ECCLESIASTICA SACRAMENTES, PASTORES, EPISCOPI, CONCIATIONARES*).

CLODOVEUS. Clodoveus rex Francorum, quomodo in bello a Christo adjutus, XI, 374, 1. E Scriptura petiit auspiciam expeditionis suae bellicae contra Alaricum regem Gothorum, 224, 2. S. Petro Parisiis basilicam erexit, XIX, 238, 1.

CLOTHARIUS. Clotharius, nimis credulus malis consiliariis, uxorem a bono opere revocare conatur, XII, 286, 2. Clotharius rex filium rebellem Dei auxilio profugavit, I, 590, 2. Ad pedes S. Lupi Senonensis episcopi proclivus est, XI, 592, 1. Clotharius alius Chilperici filius sanum S. Columbani seculis consilium, duobus regnis est auctus, XII, 287, 1, 2.

CLOTILDIS (S.). S. Clotildis regina maritum suum una cum regno ad Christum convertit, V, 402, 1; VI, 514, 1; X, 43, 2; XVIII, 306, 2; XIX, 205, 1, 2. Vidua in sanctitate vixit, XIX, 238, 1. CLYPEUS. Clypeus regum ungi solebat, et quo fine, III, 437, 1. Clypei et arma a turribus olim suspensa, VIII, 47, 2. Clypeus bellicae fortitudinis insignis, 48, 2.

COCCUS. Coccus quid sit, I, 633, 2; XI, 114, 1. Coccus nobilium, imo regum est vestis, XIV, 478, 1; XXI, 312, 2. Coccineus color et purpureus propa idem est, XV, 609, 2. Coccineus color meretricis olim erat, XI, 114, 1, 2. Item color erat militaris, XIV, 478, 1. Et cur, *ibid.* Coccus charitatem figurat, VIII, 42, 2. Coccus in tabernaculi cortinis, ignem significat, XIX, 433, 1.

COELUM (visibile). I. *Caeli etymon et definitio.* Caelum vox unde derivetur, I, 53, 2. Vel a celando, quod omnia celet et negat, vel caelum dicitur quasi *caelum*, id est cavum, *ibid.*, XV, 468, 2. Juxta alios dicitur caelum quasi stellis caelatum, X, 290, 2; 385, 1, 2; XIV, 393, 2. Caeli et caelum idem sunt, XII, 27, 1.

Quid in Scriptura nomine caeli intelligitur, et quot sint caeli. 1. Scriptura aereum vocat caelum, XVIII, 500, 2; 2. Aethereum vel sidereum, *ibid.*; 3. empyreum in quo Beati habitant, *ibid.* Caelum in Scriptura est etiam omne quod supra nos expansum est, XX, 484, 2. Caelum saepe capitur pro aere; 484, 4. Caeli caelorum sunt caeli superiores, quibus subjecti sunt caeli inferiores in quibus nubes concreverunt, et aves volant, *Psalm.* II, 470, 2. Caeli nomine dicitur Deus, XIII, 181, 1: *Everterent sensum ut non viderent caelum.* Quid in Genesi in ejus creatione caeli nomine intelligitur, juxta Cornelium; probabile esse summum, scilicet empyreum, quod Paulus vocat caelum tertium, I, 44, 2 et seq. Caelorum unum invisibile et aeternum, aliud visibile et corruptibile, XX, 483, 2.

II. *Caelorum creatio, materia, forma, ornatus, a terra distantia, motus, ordo et concentus, commotio et apertio, influxus, transitio, mutatio.* Caelum primarius est effectus potentiae Dei, *Psalm.* I, 194, 2: *Verbo Domini caeli firmati sunt, et spiritu ejus omnis virtus eorum.* Caelum cur opus digitorum Dei, non brachiorum, *Psalm.* I, 44, 2: *Videbo caelos tuos, opera digitorum tuorum*, 1. Caeli ex aquis conditi, ideoque hebraice vocantur, *scammam*, XX, 476, 1: *Caeli erant prius et terra, de aqua et per aquam consistens verbo Dei.*

2. Caeli an sint fluidi, an solidi, IX, 431, 1. In quo sensu dicantur solidi, *Job.* 702, 1: *Tu forsitan cum eo fabricatus es caelos, qui solidissimi quasi aere fusi sunt.* Caelum an habeat aliam materiam specie distinctam a materia sublimariarum, I, 45, 2. Caelum non est ignea natura, sed caelestis, X, 393, 2. Caelum empyreum constat aethere, XX, 483, 2. Caelum extenditur super vacuum, *Job.* 522, 1. Est elementis praestantius, quia aliis, V, 468, 2.

3. Caelum empyreum an sit quadratum, an vero sphaericum, XIX, 423, 2; 376, 1, 2. Caelum esse sphaericum juxta Cornelium probatur, VII, 42, 2. Caelum juncti terrae, nec esse sphaericum putavit Chrysostomus et alii, XI, 280, 1.

4. Caelorum ornatus a Deo est, *Job.* 526, 2: *Spiritus ejus ornavit caelos.* Eorum ornatus, IX, 72, 1: *Ornavit in aeternum opera illorum.*

5. Caelum stellarum seu sidereum quantum distat a terra, V, 468, 1; XVI, 226, 1; XVII, 60, 2. Ejus altitudo incerta est, VI, 255 et seq. *Caelum sursum, et terra deorsum, et cor regis inscrutabile.* Caeli empyreum altitudo, XV, 287, 1: Caeli extrema quoniam dicantur in Scriptura, IV, 231, 2: *Ethiopia abincti fueritis ad extrema caeli.* Caeli magnitudo probatur variis, XII, 443, 1, 2.

6. Caelorum motus perpetuus, IX, 422, 1. Non sunt animati, *ibid.* Caeli omnes a Deo moventur ejusque praecipitis parent, XII, 492, 2. Caeli cursor natus Dei sistitur, *Job.* 292, 2: *Qui praecipit soli et non oritur, et stellis claudat quasi sub signaculo.* Caelum obsignatur quasi liber, *ibid.* Steterunt caeli cum sole sub Josue, X, 469, 1. Eorum motus cessabit a die judicii, XI, 712, 2: *Non occidet ultra sol tuus.* Caelum empyreum est immobile, V, 234, 1.

7. Caeli ordo mirabilis, *Job.* 724, 1: *Nunquid nosti ordinem caeli, et ponas rationem ejus in terra?* Caelorum concentus et consensus, IX, 473, 1; 669, 2. Non tamen edunt harmoniam, X, 469, 1. Caelorum sonus, non concentus corporalis, sed quid, *Psalm.* I, 104, 2: *In omnem terram exivit sonus eorum.* Caeli symphonia qualis, *Job.* 727, 2: *Quis enarrabit caelorum rationem, et concertium caeli quis dormire faciet?* Caelorum concentus est mysticus, non musicus, V, 238, 1: *Cum eo erant cuncta componens.*

Caeli enarrant gloriam Dei, XVIII, 182, 2: *Et quidem in omnem terram exivit sonus eorum;* *Job.* 224, 1: *Qui extendit caelos solus.* Tribus modis praedicant Deum, *Psalm.* I, 104, 1. Caelorum contemplatio ad Dei cognitionem ducit, *Job.* 669, 2. *Suspice caelum, et intueere, et contemplantur aethera quod altior te sit.* Caeli undecim modis laudant Deum, XIII, 49, 1, 2: *Benedicite, caeli, Domino.* Caeli quomodo laudent Deum, *Psalm.* II, 470, 1, 2. Caeli quomodo a Deo exaudiantur, XIII, 523, 1. Et quomodo id mystice et symbolice fiat, *ibid.* et 2.

8. Caeli commotio quae facta est nascente Christo, XIV, 332, 1: *Adhuc unum medicum est, et ego commovebo caelum et terram.* 509, 1. Caeli in Scriptura raro aperiri dicuntur, XX, 741. Visi sunt aperiri post baptismum Christi a Joanne cur et quomodo, XII, 477, 4; XV, 411, 4; XVII, 481, 2. Caeli apertio quam vidit Joannes Evangelista fuit tantum imaginaria, XXI, 93, 1. Caelum quomodo recedere dicitur, 456, 4: *Et caelum recessit sicut liber involutus.*

9. Caeli influxus an sit causa bonae fortunae, VI, 76, 2: *Quis autem hominum intelligere potest etiam suam?* Juxta Cornelium ad illam dispoit per accidens, X, 469, 2: *Quare dies diem superat, et iterum lux lucem, et annus annum a sole?* Caeli et stellarum nulla vis ad danda et tollenda regna, XIV, 253, 2.

10. Caelum empyreum quomodo dicatur domus et habitatio Dei, X, 386, 2; *Job.* 368, 1: *Ecce enim in caelo testis meus.* Est Dei solium, *Job.* 523, 2: *Qui tenet vultum solii sui, et expandit super illud nebulam suam.* Dicitur templum Dei, *Psalm.* I, 94, 1: *Et exaudivit de templo sancto suo vocem meam.* Quare in caelo Deum esse in oratione dicamus, XV, 486, 1: *Pater noster, qui es in caelis.* Quomodo in caelis laudat Deus, V, 239, 2. Empyreum

coelum est locus in quo creati sunt angeli, XX, 445, 2. In eo empyreo vidit Stephanus Iesum, XVII, 482, 2.

1° Coelum et terra quomodo transibunt, XV, 517, 1. Idque in fine mundi, *ibid.* Coelum quomodo in die iudicii commovendum, XIII, 823, 2: *Et movelantur caeli et terra.* Quomodo complicandi sunt, XI, 448, 1, 2: *Complicabuntur sicut liber, caeli.* Coeli quomodo peribunt, cum sint aeterni, XIX, 362, 1: *Opera manuum tuarum sunt caeli, ipsi peribunt.* Psalm. II, 484, 1. Quomodo dicantur futuri aeterni, XI, 448, 1, 2; 449, 1. Coeli prioris quomodo perierint diluvio, XX, 476, 2. Coeli sidere in igne sint comburendi, 483, 1 et seqq.: *Advenit dies Domini... in quo caeli magno impetu transibunt, elementa vero calore solventur.* An in fine mundi liquandi et fluidi futuri sint, 484, 2; 485, 2. Coeli in fine mundi a suis polis et cardinibus convelleantur, XV, 514, 1: *Et virtutes caelorum commovebuntur.* Quomodo incorruptibiles sint, et tamen aliquando corrumpendi, 484, 1. 485, 2. Non sunt immutabiles, *ibid.* Non mutantur substantialiter, sed tantum accidentaliter, XI, 449, 1, 2. Juxta alios tamen in fine mundi mutabuntur etiam substantialiter, et qui caeli, XX, 483, 1; 486, 2. 489, 2. Coelum post diem iudicii innovabitur, XXI, 366, 1: *Vidi sanctam civitatem Jerusalem novam.* Coeli novi et terra nova qui sint, XI, 765, 2: *Quia sicut caeli novi et terra nova quae ego facio stare coram me.* 356, 1. Erunt deinde perfectiores, et perfectiorem habebunt formam et materiam, XX, 485, 1, 2; 489, 2.

12° Quarum rerum caeli sint figura. Coeli pulchritudo representat Dei pulchritudinem et gloriam, X, 386, 1. Coelo comparantur sancti ob octo analogias, 609, 1 et seqq. Allegorice denotant Apostolos et praecones Evangelii, XVIII, 182, 2. Quare, Psalm. I, 104, 2. Coelum est typus animae ardentis charitatis, XVIII, 382, 2. Quomodo caeli dicantur Dei milites, XIX, 190, 2.

II. COELUM (visibile) seu COELESTIS GLORIA. 1° COELESTIS GLORIAE DESCRIPTIO. Coeli gloria describitur diatribus, XI, 448, 1, 2 et seqq.: *In excelsis habitabit, munimenta saeculorum sublimitas ejus, etc.* Coelestis gloriae magnitudo et ejus insignis descriptio, I, 638, 1, 2; 662, 2; XII, 864, 1, 2: *Et nomen civitatis ex illa die, Dominus ibidem.* Coelestis gloriae et vitae hypotyposis, XX, 50, 4; 684, 2; XXI, 174, 1; 409, 1, 2. Quam sit incens et fulgens caeli gloria, II, 329, 1. Est inenarrabilis, XX, 252, 1: *Exultabit letitia inenarrabilis et glorificata.* Para est ab omni labo et sordis, 245, 1: *In hereditatem incorruptibilem et incontaminatam.* Non potest ulla labe infici, *ibid.* Ejus pulchritudo unde colligatur, XXI, 382, 1.

Coeli gaudia, III, 605, 2: *Beati viri tui, et beati servi tui qui stant coram te seniores.* Coelestis gloriae laetitia, IX, 101, 2: *Qui timetis Dominum,*

operare in illum, et in oblationem veniet vobis misericordia: 492, 1: *In partes vade servuli sancti, cum rivis et dantibus confessionem Deo.* Coelestis gloriae jucunditas, XIII, 525, 1, 2: *Et scietis quia ego Dominus vester, habitans in Sion.* Ejus amoenitas, XV, 144, 1. Ejus immensa felicitas, XVIII, 127, 2. Civitatis coelestis opes et beatitudo, bona fundata est, XX, 476, 2: *Espectabat enim fundamenta habentem civitatem, cujus artifex et conditor Deus.* Coelum quot habet bona, XV, 635, 1, 2: *Possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi.* Coelum habet centuplo mellora quam terra, 437, 2: *Qui reliquerit domum... centuplum accipiet, et vitam aeternam possidebit.* In caelo est quicquid concipere possimus, XI, 370, 2; 371, 1. Coelum est terra viventium, XV, 144, 1. Cur vocatur benedictio, XX, 326, 2: *In hoc vocati estis, ut benedictionem hereditate possideatis.* Coelestis gloria est epulum beatorum, XVI, 644, 1, 2: *Dicit eis Iesus: Venite, prandete.* Coelestes epulae beatorum quam sint suaves, XI, 367, 2: *Et faciet Dominus... in monte hoc convitium pinguium.* Vocantur vinum et lac, 765, 2.

In caelo fugantur omnes umbræ vanitatis, V, 571, 2. In eo non est nox, XXI, 279, 2. Ejus sol est Dei claritas, claritas Agni est quasi luna, 402, 1: *Civitas non eget solo neque luna; nam claritas Dei illuminavit eam, et lucerna ejus est Agnus.* Ibi non erit doctrina neque discentia, XVIII, 383, 2: *Sive scientia destruetur.* In caelo perficitur rectitudo animae, XIV, 226, 2.

In caelo est unio et concordia, XVI, 187, 2. In eo omnia communia, XXI, 248, 1: *Propterea latamini caeli, et qui habitatis in eis.*

Coelestia constantia sunt, IX, 351, 2. Civitas Dei cur aeterna stabilitate solidatur, Psalm. I, 304, 1: *Fuminis impetus laetificat civitatem Dei (Vide ETERNITAS).*

2° COELI COELESTISQUE GLORIAE TYPI ET FIGURAE. Ad caelum 42 vix significantur per mansiones 42 in deserto, quae per quas, II, 371, 2 et seqq. Coeli typus est Jerusalem terrestris, XVII, 52, 2. Analogie per Sionem significatur, XXI, 269, 1. Coelum empyreo cur dicatur Judaea, id est, confessio et laus Dei, XIII, 527, 2. Coeli idea, gloria Salomonis, III, 610, 2. Significatur per templum, 577, 1. Et per cochleam templi, *ibid.* Et per Sanctum sanctorum, 579, 1. Coelum est Sanctum sanctorum, cur et reliquae luxus partes adaptantur analogie, XIX, 436, 1. Coeleste templum analogie describitur in templo quod delineat Ezechiel, XII, 789, 1. Coelum vocatur tabernaculum, XXI, 368, 2. Ejus templum Deus est, non aliud, 401, 2. Ejus typus fuit Sctim, XIII, 527, 2. Cur vocetur symbolice mons umbrosus et Pharan, id est, eos videntis, XIV, 249, 1. Coelestis gloria est sanctis quasi gemma pretiosissima, V, 531, 2. Mensae comparatur, 253, 2. Melius potu quam cibo denotatur, XXI, 183, 2. In eo verus est fluvius

et poma, XXI, 408, 1. Est quasi saphirus primarius, 385, 1. Ejus color cereuleus proprie non est color, 385, 2. Ejus fundamenta cur gemmae, 382, 1. In eo sunt verae gemmae, *ibid.*

3° MEDIA AD COELESTEM GLORIAM OBTINENDAM. —

4° *Non nisi per esum Christum obtineri potest.* Coelum clausum erat ante Christi adventum, XIII, 832, 2. Ante Christum nemo ascendit in caelum, XV, 336, 1. In id latro bonus non est admissus, sed in sinum Abrahae, XVI, 271, 1: *In quo et his qui in carcere erant spiritibus praedicavit.* Ejus aditus et beatitudo Christi tempore reservata, XIX, 491, 1: *Deo pro nobis aliquid melius providente, ut non sine nobis consummarentur.* Via in ipsum per Christum mortem nobis aperta fuit, XV, 633, 2: *Et ecce velum templi scissum est;* XVI, 621, 2: *Unus militum lancea ejus latus aperuit.*

5° *Coelestis gloria non nisi merentibus data.* Vocatur corona et palma, cur, XXI, 49, 2: *Esto fidelis usque ad mortem, et dabo tibi coronam vitae.* Coelestis corona cur dicatur vita, XX, 49, 1, 2 et seqq.: *Accipiet coronam vitae quam reprobis dedit Deus diligentibus se.* Civium coelestium condiciones et signa, Psalm. II, 404, 1: *Super flumina Babylonis illi, sedimus et flevimus, cum recordaremur Sion.* Comparari potest vili pretio, I, 662, 2.

6° *De caeli semper cogitandum.* Coelum in nobis semper ante oculos habendum, XXI, 367, 1. Ejus cogitatio quae habet vires, 396, 2 et seqq. Animat fideles ad heroica opera, XVII, 50, 1: *Quibus et praebuit seipsum vitium... loquens de regno Dei.*

7° *Ad caelestem gloriam suspirandum et quomodo.* I, 638, 2. Ad caelestia quomodo affectus nostrum dirigere debeamus, 633, 1. Ad caelum aspirare identidem debemus, XVII, 59, 1, 2; 61, 2: *Quid stas insipientes in caelum? Coelum est domus nostra,* Psalm. I, 152, 1: *Unam petii a Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitae meae.* Coelum nostra respublica est, civis ejus sumus, XIX, 15, 2; 507, 1: *Accessistis ad Sion montem, et civitatem Dei viventis.* Coelum pro patria fideles habeant, XVI, 105, 1: *Nemo propheta acceptus est in patria sua.* Coelum semper intuentur sancti, et cur, XVII, 180, 1: *Cum autem esset plenus Spiritu sancto, intendens in caelum.* Coelestis gloriae dilatata desiderium sanctos mire exerceat, V, 387, 1: *Spes qua differtur affligit animam.* Ad caelum qui affectus dirigit, facile spernit temporalia, I, 61, 2. Coelum spectantem sortet terra X, 386, 2. Coelum docet amorem Dei, XVIII, 51, 2: *Invisibilia enim ipsius a creatura mundi per ea quae facta sunt, intellecta conspiciuntur.* Desiderium caeli est causa compunctionis, V, 445, 1: *Cor quod novit amaritudinem animae, in gaudio ejus non miscbitur extraneum.* Ad caelestia anhelantes mystice portam interioris atrii ingrediuntur, XII, 798, 1. In caelo quomodo habitet vir sanctus, 545, 1. Quomodo in caelo

conversari debeamus, XIX, 54, et seqq.: *Nostra autem conversatio in caelis est.* Per cogitationes coelestes, per vitam coelestem, per spem coelestium, *ibid.* Conversari in caelis signum est praedestinationis, 55, 2. Coelum vitam nos hic invariari oportet, XX, 494, 2. Coelestia quomodo sapiamus, XIX, 100, 1: *Si consurrexeris cum Christo, quae sursum sunt sapies.* Coelorum regnum a Christo promissum spernentibus quam graviter irascatur Deus, Psalm. II, 225, 1: *Pro nihilo habuerunt terram desiderabilem.*

8° *Ad caelestem gloriam per labores, virtutes et arumnas entendum.* Coelum est urbs fortium et fortitudinis, quia in illam parandum est agitus fortitudinis, et quia in se est fortissima, V, 291, 1. Coelum domus est fortium cujus typus fuit domus fortium Davidis, XIII, 90, 1, 2; 368, 2. Ejus porta est arcta, et quae sit illa, XV, 209, 2: *Intrate per angustam portam.* Coelum fortitudinem expugnamum, III, 528, 1. Per labores et humilitatem comparandum, mercedum et emendam, VI, 504, 1: *Consideravit agrum et emit eum, XVI, 262, 2: Et ego dispono vobis, sicut disposui mihi Prae meus regnum,* XVII, 294, 1: *Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.* Pro caelestia gloria quam generose certandum, XXI, 90, 1: *Qui vicierit, dabo ei sedere necum in throno meo.* Quomodo vix patiatur, XV, 286, 1 et seqq.: *Athenis Joannis Baptistae regnum caelorum vix patiatur.* Coelum benevolentiam miles ob toleratas iniurias, 144, 1. Quomodo ad laborandum pro ea S. Antonius suos hortabatur, I, 662, 2. Ibi erunt primi novissimi, et novissimi primi XV, 437, 2. Coelum creatum a Deo pro justis, V, 486, 2. Coelum creatum est propter beatos et ab aeterno eis paratum, XV, 1636, 1: *Possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi,* Coelum est receptaculum timentium Dominum, IX, 5, 2: *Omnem domum illius implebit a generationibus, et receptacula a thesauris illius.* Coelum obedienti cedit, VI, 126, 2: *Vir obediens loquatur victoriam.* Coelum elemosynariis promittitur, 150, 1: *Qui promissus est ad misericordiam benedicturum.* Eleemosyna emittit, X, 74, 2: *Conclude elemosynam in corde pauperis, et haec pro te exorabit ab omni malo (Vide BEATI ECCLESIAE TRIUMPHANS, AFFLICTIO, SANGUI, et varias virtutes quibus caelum promeretur).*

9° *Coena.* Coenabant veteres, non praebebant, X, 125, 2; XIII, 68, 2; XV, 225, 2. Coenatoria vestes quae dicerentur, XIII, 598, 2. Coenatorii lectuli quoniam essent, 552, 1. Coena sapientum olim sapientibus sententis condiebantur, V, 245, 1; 251, 1. Coena communis olim Eucharistiae praemittebatur, XVIII, 358, 1. Coena triplex Christi, agni paschalis, ciborum communio, et Eucharistiae, XV, 554, 1; XVI, 522, 2. Coenam vocant heretici perperam Eucharistiam, *ibid.* Coena magna quam quidam paravit quae sit, XVI, 197, 1. Coena nuptiarum Agni quae sint fercula, XXI, 334, 2.

COENOBITICA VITA. Coenobitica vita potior est eremitica, V, 581, 2. Ejus commoda, VI, 347, 2. **COGITATIONES.** I. Quid sint cogitationes et quibus rebus in Scriptura significantur.

Cogito est verbum frequentativum, a *Cogo*, V, 77, 1. Cogitatio, meditatio, contemplatio quomodo differant, IX, 277, 2: *Beatus qui... in justitia sua meditabitur, et in sensu cogitabit circumspeditionem Dei.* Cogitare quomodo tribuatur linguae, Psalm. I, 345, 2: *Tota die in justitiam cogitavit lingua tua.* Cogitationes per consilia significantur, Psalm. I, 56, 1: *Comprehenduntur in consiliis quibus cogitant.* Cogitationes per cor, desideria per renes significantur, Psalm. I, 78, 2: *Usque ad noctem inreperunt me renes mei,* VI, 193, 2: *Et exultabunt renes mei, cum locuta fuerint rectum labia mea.* Sunt quasi vestes animae, XIV, 581, 2: *Operiet autem iniquitas vestimentum ejus.* Per capillos representantur, XV, 274, 1: *Vestri autem capillos omnes numerati sunt.* Cogitationes tribuuntur cordi, XVIII, 253, 1: *Nec in cor hominis ascendit quae preparavit Deus.* Sunt cordis possessiones, Job, 379, 2: *Cogitationes meae dissipatae sunt, torquentes cor meum.* Cogitationes aliae descendunt in cor, aliae ascendunt, XVI, 280, 1: *Quid turbasti estis, et cogitationes ascendunt in corda vestra?*

II. QUANTI SINT MOMENTI COGITATIONES. — *Deus eas pervidit et ponderat.* Cogitationes intimas et secretissimas novit et praevidet Deus, XIII, 353, 2: *Ego scio Ephraim, et Israel non est absconditus a me.* Omnes notae sunt Deo, Job, 314, 1: *Observasti omnes semitas meas et vestigia pedum meorum considerasti.* Soli Deo notae sunt, V, 455, 2: *Infernus et perditio eorum Dominus, quanto magis corda filiorum hominum.* Cogitatio a solo Deo perspicitur et ordinatur, 453, 1: *Omnes viae hominis patent oculis ejus; spirituum ponderat est Dominus, XI, 82, 2.* Lucerna Domini spiraculum hominis, quae investigat illum omnia cogitata, et non abscondit se ab eo ullus sermo. Cogitationes hominum naturaliter scribi ab angelis nequeunt, XII, 144, 1: *Est cor hominis inscrutabile.* Cogitationes cordis novit Deus, easque cum voluerit sanctus revelat, X, 379, 1: *Cognovit enim Dominus omnem scientiam... revelans vestigia occultorum.* Quomodo cogitationes in Christo revelentur, XVI, 78, 2: *Ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.* Cogitationes etiam a Deo castigantur, et premium accipiunt, X, 227, 2: *Donec reddat hominibus secundum actus suos, et secundum opera Adae, et secundum praesumptionem illius.* Ex cogitatione Deus mellitur amore, V, 470, 1. Humanas cogitationes facile subvertit Deus, VI, 31, 2: *Nullae cogitationes in corde viri; voluntas autem Domini permanebit.* Earum iudex et censor est Christus, XIX, 389, 2: *Discretor est cogitationum et intentionum cordis.*

* Cogitationes bonae vel malae sunt radices om-

nis boni vel mali, V, 351, 1: *Cogitationes justorum judicium, et consilia impiorum fraudulenta.* In corde velut rex dominatur, VI, 228, 2. Deducunt ad cogitatorum desideria et actiones, 193, 2. Sunt radices operum, Job, 214, 1. Cogitatio talis est qualis est homo, X, 22, 2. A cogitationibus est qualis quae sit in re pendet copia vel inopia, VI, 98, 2. A primordiis cogitationum pendunt opera diei, V, 170, 1: *Cum ambulaveris gradiantur te diei (praepcepta mea)... et cogitant loquere cum eis.* Testes sunt cogitationes in proprio cordis tribunali, XVIII, 63, 1: *Iulor se invidiam cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus in die cum iudicabit Deus ocella hominum;* Job, 214, 1: *334, 2: Deorsum radices ejus siccantur, sursum autem alteratur messis ejus.* Ergo circa cogitationes maxima cura adhibenda est, V, 470, 1. Quisquae cogitationes suas non sequatur, VI, 31, 2.

III. COGITATIONES BONAE. — *Quales sint.* Cogitationes probi et improbi quomodo differant, VI, 98, 2: *Cogitationes robusti semper in egestate est.* Item seduli et pigri, 99, 1. Cogitationes justorum quomodo sint judicium, V, 350, 1, 2. Quales sint cogitationes justorum, 492, 2: *Cor hominis disponit viam ejus.*

* Bonarum cogitationum fructus. Cogitatio Dei ubique praesentis quanti sit momenti, V, 77, 1, 2: *In omnibus viis tuis cogita illum, et ipse diriget gressus tuos.* Cogitatio mirabilium Dei radix omnium honorum, Psalm. I, 450, 1: *Non intellexerunt opera Domini, et in opera manuum ejus.* Cogitationes bonae sunt filii et nepotes spirituales animae, VI, 195, 2 et seq. Cogitationes bonae Deum et angelos oblectant, V, 374, 2: *Abominabile Domini cogitationes malae, et purus sermo pulcherrimus firmabitur ad eo.* Cogitatio matura mater est consilii et iudicii, IX, 673, 1: *Quam speciosa velerantur sapientia, et gloriosus intellectus et consilium.* Cogitationes bonae excludunt pravos motus animi, V, 122, 2: *Omni custodia custodi cor tuum.* Cur cogitationes collectae et strictae pariant abundantiam, VI, 98, 2: *Cogitationes robusti semper in abundantia.* Cogitatio probitatis colenda quomodo somnum auferat, X, 110, 2 et seq.: *Vigilia honestatis labefaciat carnes, et cogitatus illius auferet somnum.*

* Cogitationibus bonis insistendum. Cogitanda semper bona sunt, V, 539, 1, 2; VI, 224, 1. Cogitationes et intentiones omnes mentis ad voluntatis divinae normam componenda XXI, 363, 1. Cogitationes debent esse coelestes XIX, 54, 2: *Nostra autem conversatio in caelis est.* Et sublimes, 471, 1: *Fides sperandarum substantia rerum.* Cogitationes laetae sunt assumenda, X, 102, 1: *Tristitiam non des animae lux, et non affligit lenitissimum in consilio tuo;* 105, 1: *Congrega cor tuum in sanctitate ejus, et tristitiam longe expelle a te.* Cogitationes sanctae habenda ante

V, 159, 2: *Cum dormieris, custodiant te (praepcepta).* Cogitationes exitum optatum non consequuntur, nisi praevia consultatione, V, 467, 1: *Dispartitur cogitationes ubi non est consilium.*

III. COGITATIONES MALAE. * *Quales sint.* Cogitationes mala sunt velut somnia malefacientium, X, 194, 1. Cogitationes malae vocari possunt machinationes male, item simulationes, doli, fraudes, item obscenae et vitiosae, V, 470, 2 et seq.: *Abominatio Domini cogitationes mala:* Cogitatio mala est quasi scintilla et quasi bacca, VIII, 277, 2. Cogitationes impuro sunt tela ignita diaboli, V, 114, 1. Sunt ex maxime illecebrosae, 470, 1, 2 et seq. Cogitationes venereae nemo non sentit, VI, 56, 2; 57, 1. Cogitationes malae crebrae et destinatae animo, cetari nequeunt, 222, 2.

* Cogitationes mala sunt peccata. Cur ea maxime Deo displiceant, V, 469, 2 et seq.: *Abominatio Domini cogitationes mala.* Cogitationes morose, quibus voluntas plane vel ex parte consentit, sunt peccata, etsi in opus non exeant, 470, 1. Nuda cogitatio prava, nisi sit volita, non separatur a Deo, haec si volita sit, mortifera est, si ipsum opus mortiferum, VIII, 277, 2: *Perversa enim cogitationes separant a Deo.* Cogitationes obfirmatae signum sunt perfectae malitiae, V, 512, 1: *Qui attentis oculis cogitat prava, mordens labia sua perficit malum.* Cur cogitans malum, id certius exequatur quam bonum, VI, 222, 2: *Qui cogitat mala facere, stultus vocabitur.*

* Cogitationum malarum effectus. Si cogitationes evagari permittantur, oritur in mente distractio et inquietudo, V, 539, 2. Cogitatio libidinosa in mente recepta paulatim prorepat, X, 370, 1: *De vestimentis procedit linea, et a muliere indignitas viri.* Cogitatio impii quasi ignis qui ipsum cogitantem adurit, XI, 440, 1: *Concupiscentis ardorem, porietis stipulam.* Cogitatio turpis est velut ignis in sinu ardens, V, 175, 2: *Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant.* Cogitationes suas sequens, semper eget male, ac de una impietate procedet ad altam, 346, 1: *Qui confidit in cogitationibus suis, impie agit.* Ex cogitationibus impuris sequitur egestas sanctorum desideriorum, gratiae et virtutis, 462, 1, 2. Mentem inquinant, VII, 331, 2: *Muscae moriantes perdunt suavitatem unguenti.*

* Cogitationum malarum remedium. Cogitatio impia et corde cito huzanda, ne forte in impietatem anima prolapsa ignorantia moriatur, VII, 267, 2. Cogitationes peccatae abigenda, dum incipiunt, VIII, 277, 2; XX, 324, 1: *Qui spernit modica, paulatim decidet.* Haec sancti statim effluunt, stulti et impii sequuntur, VI, 223, 2. Statim sunt suffocanda, ibid. Eorum radix examinanda, et haec cogita, eve eradicanda, V, 471, 2. Turpium cogitationum remedium, 175, 2. Sunt etiam oratione superanda, 471, 2. Cogitantes mala cavendi sunt, VI, 512, 1.

COGNATI. Cognati etiam cognatos ob fidem persequuntur, XV, 269, 1, 2. Cur cognati Christi cum abducere in Nazareth vellet, 316, 1.

COGNITIO. I. *Cognitio Dei.* Cognitio et agnitio quomodo differant, XVIII, 73, 2. Cognitio nostra de Deo qualis sit in hac vita, et qualis in cogito futura, 384, 1: *Videmus mine per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem.* Ad Dei cognitionem duplici via pertingimus, via affirmationis et comparationis, et via negationis, XIV, 237, 2. Cognitio Dei ex creaturis qualis, Job, 285, 1: *Nomine auris verba didicist, et fauces comendunt saporem.* Cognitio Dei naturalis, sine supernaturali et fide, ad salutem et justificationem non sufficit, XVIII, 62, 1: *Cum enim gentes, quae legem non habent, naturaliter ea quae legis sunt, faciunt.* Cognitio Dei, Christi, gratiae est lumen, XIX, 74, 2: *Qui dignus non facit in partem veritatis sanctorum in lumine.* Cognitio perfecta Christi et veritatis potest vocari datum optimum, XX, 64, 2. Cognitio Dei in lege Evangelica exuberat, XI, 264, 1: *Repleta est terra scientia Domini, sicut aqua maris operientes.* Plura de Deo cognoscenda, X, 420, 2: *Glorificans Dominum quantumvisque potuerit, supercavebit enim adhaec.*

Cognitio Dei quam adest lex nova, non est nuda, sed affectuosa, non tantum speculativa, sed practica: *Et non doceret uniusquisque proximum suum, dicens: Cognosce Dominum.* Cognitio Dei et ultimi finis est vera sapientia, XX, 30, 2: *Si qui autem veritatem indiget sapientia...* Cognoscere Deum est vita aeterna, XVI, 592, 2 et seq.: *Hae est autem vita aeterna, ut cognoscant te, solum teum verum.* Cognitio practicae sapientiae perducit ad vitam aeternam, IX, 211, 1: *Quibus autem cognita est (sapientia), permanent usque ad conspectum Dei.* Cognitio Dei adducit spirituales benedictionem, X, 231, 2: *Ut cognoscant te sicut et nos cognovimus; quoniam non est deus praeter te, Domine.* Est origo omnis boni, ibid. Cognitio Dei vera et plena est summum bonum, XX, 418, 1: *Hae enim si voluissent adire et superari, non sine fructu constiterunt in Domini Jesu Christi cognitione,* 625, 1: *Filius Dei venit, ut cognosceremus verum Deum.* Cognitio Dei perfecta, beata vita est, XIII, 334, 2. Cognitio veritatis primae et increatae suavissimus animae cibis est, 390, 2: *Me invocant: Deus meus, cognovimus te Israel.* Cognitione ipsa Deum laudamus, XXI, 134, 2. Cognitionis Dei fructus est actio honesta, XVIII, 54, 2: *Sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illis Deus in reprobum sensum.* Cognitio Dei parens est humilitatis, XI, 176, 2: *Et dixit: Vae mihi, quia laeui.* Cognitio Dei mundis corde prae alii addicitur, XV, 148, 2: *Beati mundo corde, quantum ipsi Deum videbunt.* Cognitio gloriae coelestis in hac vita homines recreat, XXI, 402, 1: *Et ambulabunt gentes in lumine ejus.*

II. *Cognitio sui.* Cognitio sui est conjungenda

cum Del cognitione, X, 234, 2. Cognitioni sui quam sit res praestans, II, 454, 2. Via est ad cognitionem Dei, VII, 508, 2: *Si ignoras te, o pulcherrima mulierum*, XIII, 422, 1.

Cognitio sui est altera regeneratio, *Job*, 382, 4. Est difficillima, sed utilis, 227, 1; 328, 2. Est scientiarum maxima, 193, 1: *Et relevabor loquens in strato meo*, 310, 2: *Quantas habeo iniquitates et peccata? scelera mea et delicta ostende mihi*. Est fundamentum virtutis, 708, 2. Est gradus exaltationis, 707, 1: *Accinge sicut vir lumbos tuos; interrogabo te et responde mihi*. Cognitionis status gratiae pendet a multis quae possunt fallere, 235, 2: *Etiam si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea*.

COHORS. Cohors quot esset militum, XV, 681, 1; XVII, 230, 2. Erat decima pars legionis; quae cohors praetoria dicebatur: haec agebat in Jerusalem in arca Antonia, XV, 609, 1. Cohors Augustae quae dicitur, XVII, 424, 1, 2.

COLAPHI. Colaphus et alapa quo differant, XV, 587, 2. Colaphis fuit Christus a ministris percussus, *ibid.* Colaphi propria poena servorum, XX, 302, 4, 2. Fuere idem etiam olim martyribus impecti, *ibid.*

COLLECTA. Collecta fieri solebat in die Dominica, XVIII, 417, 4. Collectam pro Hierosolymitanis Christianis Paulus sedulo fecit, et quamdiu illa duravit, *ibid.* Collectae dies quis esset in veteri Synagoga, XIII, 488, 4.

COLLOQUIUM. Colloquii bonis delectatur Deus, VI, 230, 2 et seq.: *Comede, fili mi, mel, quia bonum est, et facum dulcissimum gutturi tuo*. Colloquio pio interest divina sapientia, V, 209, 2; 209, 1: *Ego sapientia habito in consilio, et eruditus intersum cogitationibus*.

Colloquia in abdito stuprorum sunt causa, XIX, 213, 2: *Oportet episcopum esse... pudicum*. Corruptum bonos mores colloquia mala, XVIII, 408, 1. Colloquia feminarum cavenda sunt, V, 177, 1; XVI, 363, 2: *Mirabantur quod cum muliere loquebatur*. Colloquium cum muliere noxium est, V, 173, 1 (*Vide VERBA*).

COLLUM. Collum animae est oratio, VIII, 50, 1. Est constantiae symbolum, *ibid.*, 2. Item charitatis, variis de causis, 51, 1. Circumspeditionem signat, VII, 517, 2. Item fidem, purum intellectum, doctores, *ibid.* Collum est humilis et patiens obedientia, 516, 2. Est roboris et audaciae symbolum, VIII, 48, 2. Collum crassum est signum stultitiae, et collum erectum superbiae, *Job*, 78, 1.

COLONIA. Coloniae origo et causa, qui dicitur coloni, XVII, 309, 2 et seq.; XVIII, 606, 2. Coloni vineae Ecclesiae quos denotant, XV, 470, 2.

COLOR. Color hebraice *oculus* dicitur, XVIII, 48, 1. Colorum varietates omnes ex mixtione luminis et opaci oriuntur, X, 337, 1. Colores multi non sunt veri, sed apparentes, 399, 2. Coccineus

color et purpureus prope idem est, XV, 602, 2. Color herbaceus et viridis qui differat, IX, 336, 2. Color viridis mire oculos recreat, IV, 364, 2.

Color ruber elephantos summpere proritat ad praelium, IV, 442, 1. Color coccineus et purpureus animos in hostes commovet, XIV, 178, 1. Color coccineus olim meretricius erat, XI, 414, 1, 2. Color purpureus amoris est symbolum, XIV, 513, 1. Croceus color species rubri, XII, 410, 1. Color hianthinus quid denotet, XVIII, 681, 1. Color rufus ardorem animi notat et acuit, ignis splendorem refert, XIV, 429, 1. Color hyacinthinus regius est et cardinalis, XII, 609, 2. Colores praecipui florum sunt tres, XX, 47, 2. Colores aurigarum circensium erant quadruplices, XX, 138, 2. His denotabantur elementorum inter se pugnae, *ibid.* Colores varios cur gessent equites in lorica, XXI, 214, 1. Colores morum qui, XVIII, 429, 1.

COLOSSA. Colossa Phrygiae terra motu condidit: hodie Chonae dicitur, XIX, 69, 1. Ibi viguit haeresis angelorum, quae correctae transit in rectam et puram cultum angelorum, *ibid.*, et 95, 2. Colossenses non sunt Rhodii, 69, 1. His scribit Paulus non visis, *ibid.*, et 83, 1.

COLUBER. Coluber gerit venenum in capite, IX, 683, 1. Est imago diaboli, *ibid.* Coluber est etiam typus Christi, VI, 453, 4; 454, 1. Coluber tortuosus quid signet, *Job*, 327, 2.

COLUMBA. Columbae etymum, VII, 579, 2; VIII, 31, 2. Columbae quinque dotes, VII, 537, 1. Columbarum mira stoliditas, V, 264, 2, IX, 388, 1. Columba est excors, et esto semper pulli sibi auferantur, semper ad eundem nidum et columbarium redit, XIII, 383, 2; 384, 1. Ob objectam escam sponte in retia incurrit, et a columbis alacriter columbarii illecta illuc se inferit, *ibid.* Pellit patrem a consortio matris, 384, 2. Columba pro pulis se explumat, VII, 578, 1. In colorum varietate sibi mire placet, alis inter se collisit strepitum edens excitat accipitres, XIII, 385, 1. Natura recte et constanter volat, 439, 1. Timida est, et ad accipitris umbram celeriter avolat, *ibid.* Unice amat suum columbare, nidum, ac pullos, et abduca alio celeriter eodem revolat, *ibid.* Columbae agrestis nificat in foraminibus rupium et cavernis maceriarum, VII, 686, 2.

Columbas albas Persae ob lepra: odium detestabantur, et Syri, Palaestini ac Babyloii eas pro nomine colebant, XII, 199, 1; XIII, 439, 1. Columba quia salax, erat Veneri sacra, XII, 199, 2. Columbas in sinu Romae gestabant, in theatro aut in circo ludos spectantes, quas cum tabellis emittebant nuntiaturas si quid doni vellent, XIII, 439, 2. Maximo id verum est in columbis Syriae et Palaestinae, *ibid.* Iis utuntur mercatores, ut merces advectas, aliaque domi nuntient, *ibid.*

Columba est symbolum castitatis, quod multis docteur exemplis, II, 78, 4, 2. Simpliciter, *Job*, 96, 1: XV, 267, 2. Innocentiae, VII, 637, 2. Con-

templationis, VII, 579, 2. Columbae comparantur fideles, XI, 704, 1, 2. Columbae aptissime comparantur justas, *Psalm.* I, 357, 2. Columbae Apostolos representant, VII, 570, 1. Columbae sunt Indipetiae ob varias causas, XI, 705, 4. Unius columbae nomine in Cantico intelligitur Ecclesia, VIII, 150, 2. Columba una humanitas Christi, 152, 1.

Columbae veteri assimilantur Israelitis, XIV, 208, 2. Columba vocatur exercitus Chaldaeorum, quia columbam gestabant in vexillis, XII, 199, 1. Columbarum venditores mystici qui sint, XV, 465, 1.

Columba caelestibus apparitionibus quam varie servierit, VII, 579, 2 et seq. Coronam imponit S. Marinae martyri, *ibid.* In columbae specie Spiritus sanctus in Christum descendit, et cur, XII, 199, 1, 2. Columba in Christi baptismo apparens an vera fuerit, XV, 111, 2. Fuit index et symbolum Spiritus sancti, *ibid.* Columbae proprietates, *ibid.* et seqq. Aucloravit episcopos et doctores, 112, 1.

COLUMBANUS (S.). S. Columbanus sanctitatis per selem ante ortum est declarata, II, 333, 2; X, 390, 2. Regem Theodoricum implum est genere aversatus, X, 207, 1; XI, 687, 2; XVII, 373, 1.

COLUMNA. Columna nubis fuit dux viae Hebraeis in deserto, I, 451, 2 et seq.; X, 549, 2. Novem ejus proprietates, I, 351, 2 et seq. An castra ab astu protexeret, 553, 1. Quomodo hoc faciebat, *ibid.*, 2. Quis figura fuerit, *ibid.* Etsi solita esset praecedere Hebraeos, postpositus se eis dum Egyptii eos insequerentur, 558, 2. Illuminabat Hebraeos et obnubilabat Egyptios, 553, 1. Fuit sol boni hospitii, VIII, 621, 1. Qualis fuerit, II, 231, 1. Eam dirigebat angelus, I, 351, 2; II, 231, 2. Fuit similis nubis, ab ea tamen differbat in rebus octo, II, 231, 2. Fuit eadem de die nubes, de nocte ignis, *ibid.* Non erat ignis ejus aliud quam lux, 232, 1. Quando in itinere quiesceret, 233, 1. Quando desierit, *ibid.*, 2; III, 48, 1.

Quae de columna nubis Scriptura habet adaptantur Christo, Spiritui sancto, et sanctis, I, 552, 1; II, 232, 1. Tropologicae fortes et illustres sanctos significat, 232, 1, 2. Quid hoc tropologicè significat, quod illuminabat Hebraeos, et obnubilabat Egyptios, I, 559, 1. Quid haec columna significat, XI, 148, 2. Figura fuit stellae Magos ad Christum ducentis, XV, 76, 1 et seq.

Columbae templi Salomonis quae essent, V, 245, 2. Columnarum templi quae fuerit mensura, XII, 791, 2. Qualis altitudinis fuerint, 335, 1, 2. Quot eas habuerit malograna, *ibid.* Columnae duae erant in portico, III, 387, 2. Eorum nomina Boolis et Jaehin quid significant, 586, 1; 587, 2; XII, 791, 2. Quae occasione ante templum Salomonis erectae, XXI, 76, 1. Quid significant litteraliter, allegorice, tropologicè, XIX, 218, 2 et seq. Iis comparantur SS. Petrus et Paulus, XVIII, 17, 2.

Cur columna fuerit Christus alligatus ut flagel-

laretur, XV, 606, 1. Ea describitur, *ibid.*, 2. Ubi et quales, *sic*, XI, 597, 2.

Columbae octo sunt dotes, quae in eis laudantur et spectantur, II, 232, 2; XXI, 76, 2. Columnas marmoreas habent templi Romanae V, 244, 2. Columna Rhegionis quo miraculo celebris reddita, XVII, 441, 2. Columbae Trajani et Antonini adhuc Romae supersunt, XVIII, 17, 2. Columbae eriguntur ut trophaea victoriae, XXI, 76, 2.

Columna aurea denotat Beatam Virginem, VIII, 14, 2. Item viros apostolicos, 15, 2. Et omnem bonam mulierem, *ibid.*, 1. Quae sint septem columnae Ecclesiae, V, 246, 2 et seq. Columnae septem domus sapientiae quae mystice, 247, 1, 2 et seq. Columnae Ecclesiae sunt cardinales, VIII, 14, 2. Item doctores, *ibid.* Columba ut requies est bona uxor viro, X, 243, 1. Columbae caeli quae contremiscent, *Job*, 525, 1. Columbae terrae quanam, *Job*, 223, 1.

COMA (*Vide CAPILLI*).

COMESSATIO (*Vide CENAS*).

COMETE. Comete sunt quasi gladii militantes terrae, XII, 653, 2 (juxta opiniones Cornelii tempore vigentes). Variarum cometarum diverso tempore apparentium exempla, *ibid.*, 2. Et seq. Cometae dum in Libra apparent, denotant rebellionem populi, XV, 74, 1. Cometes ultimus in quo caelo apparuerit, XX, 483, 1.

COMMEMORATIO. Commemoratio sanctorum astrotritor. XVIII, 214, 1; XIX, 516, 2. Maxime jam mortuorum, XIX, 516, 2. Eaque tam privata a quoque fidelis, quam publica a tota Ecclesia, *ibid.*

COMMISSERATIO. Commisseratio naturalis homini a natura est instita, et supernaturalis supernaturaliter ei inseritur, VI, 33, 2. Commisseratio post calamitatem opportuna, *Job*, 791, 2. Levat misero miseriam, IV, 284, 2. Commisseratio Christi ob ploratam Marthae et Mariae, XVI, 492, 4 et seq. Commisseratiois affectus potissime et passione Domini elicendus, XIV, 311, 2; 512, 4, 2. Commisseratio Romanorum quae esset in hostes victos, XII, 685, 1 (*Vide COMPASSIO*).

COMMODARE, COMMODATUM. Commodare et mutare qui differant, XVI, 461, 1. De commodato quid lege Moysis fuerit statutum, I, 616, 2.

COMMODOUS IMPERATOR. Commodus imperator in Christianos satis fuit mitis, XI, 43, 2. Ejus statua erat in coma auri scobe respersa, XII, 413, 2.

COMMUNIA. Communia a natura data jure naturae sunt omnium et singulorum, XII, 422, 1. Communia non sunt usibus privatis deputanda, V, 538, 1, 2.

COMMUNE. Commune Hebraeis idem quod im-mundum, XV, 352, 1; XVIII, 232, 2; XIX, 462, 1, 2. Hinc commune facere idem est quod profanare, *ibid.* Communis dicitur a Judaeis cibis immundus, XVII, 235, 2. Commune Hebraeis dicitur, quod sanctitatem amisit, XI, 569, 2; 570, 4.

COMMUNIO RERUM. Communio rerum quanta bona afferat, XVII, 106, 2; 107, 1. Fuit ea in primis Christianis et nunc est in Religiosis, V, 40, 1; XVII, 137, 2. Communis vita in cætu sectanda est, X, 144, 2. Communis vita in religioso probatur, XXI, 400, 1, 2. In communitate cor illi qui odia seminant, IX, 184, 2. Communitas tota ob unius peccatum puniatur, VII, 349, 1.

COMMUNIO SANCTORUM. Communio sanctorum quo dicitur, XX, 520, 2. Ea cur sit in Ecclesia, 126, 1.

COMMUNIO SACRA, COMMUNICANS. 1. Communions edit Christum, et editur a Christo, VI, 177, 2. Quando sederis ut comedas cum principe, diligeret attende quæ apposita sunt ante faciem tuam. Communicare omnes missam audientes debent, XVIII, 358, 2.

2. *Modus olim communicandi.* Ejus ritus antiquos, communicaturi olim tota die jejunabant, XVIII, 369, 1. Cum convenitis ad manducandum, incivem expectate. Olim Eucharistiam non ore sed manibus excipiebant, ideoque eas abluabant, XIX, 261, 2. Volo ergo vitros orare.... levantem puras manus sine ira et discipulatione. Cur olim martyres sub specie vini communicarent, XVIII, 370, 2. Quare olim daretur infantibus post baptismum, 346, 2.

3. *Quomodo communicandum sit.* Communicandi præaxis, X, 217, 2. Non apparebis in conspectu Dei vacuus. Communicans maxime linguam suam custodiat, XVIII, 369, 1. Luxum seculi repudient communicaturi, XIX, 529, 1, 2. *Exeamus igitur ad eum, extra castra imperiorum ejus portantes.* Communicaturus a peccato omni, quantum potest, per confessionem se excipit, XVI, 405, 2. *Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam æternam.* Omnem similitudinem prius deponat, XV, 163, 1. *Reinque munus tuum ante altare et vade prius reconciliari fratri tuo.* Communians meditare quo bono et dono donatus sit, XIV, 469, 1, 2. Post communionem mens intro recolligenda, VI, 178, 1. Post communionem fideles olim sacra canebant cantica, et subinde arcana mysteria eruebant, XIV, 471, 2. Quo affectu communicandum sit, XVIII, 367, 2. *Quotiescumque manducabitis panem hunc, et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis.* Communicantes quæ se cogitatione pascerere debeant, XV, 561, 2. Communicantium pie orationes et suspiria sunt tropologicè thymiana, XIV, 562, 2.

4. *Communions dignæ fructus.* Communions Eucharistie effectus, XVIII, 345, 2. *Calix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est?* XIX, 519, 1. Optimum est enim gratia standi cor, non cæcis, quæ non profuerunt ambulanti in eis. Communicans dignè fit templum et domus sapientie, V, 218, 2. *Sapientia edificavit sibi domum.* Per eam Deus quotidie nobiscum habitat, XVIII, 462, 2. *Inha-*

bitabo in illis, et inambulo inter vos. In communicantibus dignè maxime fructum suum operatur Eucharistia, XXI, 46, 2. *Vincenti dabo edere de signo vite.* Communicantes assidue et dignè sunt casti, IX, 656, 2. *Qui edunt viam, adhuc surrient.* Frequens communicatio est causa et signum predestinationis, XIV, 470, 1. *Quid enim bonum ejus est, et quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum?*

5. *Communions indignæ effectus.* Communicantes indignè suggillantur, X, 367, 2. *Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis et sanguinis Domini.* Quam penam incurrant, XVIII, 369, 1. *Ideo inter vos multi infirmi, et dormiunt multi.* Communio indigna avertit mortem, XVI, 469, 1. *(Vide ut complementum necessarium hujus articuli, EUCHARISTIA).*

COMPARATIO. In comparationibus sita erant elegantia prisci ævi, X, 529, 4. Comparatio frequentius occurrit in Salomonis Proverbiis, V, 17, 4. In ea situs est laetis proverbii, 18, 1. A diversis rebus ea petitur, *ibid.*, 2. Comparatio dilecti cum cypro et vineis Engaddi explicatur, VII, 93, 1. Viventium et mortuorum cum non natis, 164, 1. Curarum cum sermonibus multis, 197, 1. Item cum insomniis, 498, 1. Comparatio cupiditatis hominis cum opum vilitate, 210, 2. Sapientie cum ferro labore exalata, 343, 1. Detractoris cum serpente, 345, 4, 2. Avari cum abortivo, 225, 1. Virtutis cum unguentis pretiosis, 238, 1. Risus stultorum cum flamma spinarum, 246, 2. Temporis cum umbra, 237, 1. Mortis cum vento, 291, 2 et seq. Muscarum cum profligatoribus, 231, 1. Comparationem durorum exprimitur Hebræi per affirmationem majoris et negationem minoris, XV, 27, 2.

COMPASSIO. Compatiendum afflictis, XII, 420, 1, 2. Compassio infirmitatum signum est perfectionis Christiana, XVIII, 574, 1. *Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi.* Ejus motivum, XIX, 544, 2. *Memento vincitorum tantum simul vinciti, et laborantur; tantum et ipsi in corpore marantes.* Compassio fideliæ quanta esse debeat, XX, 322, 1. *Omnes unanimes, compatientes, fraternitatis amatores.* Compassio levat dolorem afflicti, IX, 235, 4. *Non desis plorantibus in consolatione, et cum lugentibus ambula.* *(Vide COMMENSATIO, AMOR PROXIMI).*

COMPEDES. Compedes symbolica sapientia, IX, 211, 4, 2. Sunt hæc insignia libertatis, 212, 4, 2. Compedes aureas gestant aulicæ et amantes, V, 497, 1.

COMPENDIA. Compendia facere magni laboris est et industrie, IV, 507, 2. Compendiatoris historie cum pictore fabricam constructæ pingente comparatio, *ibid.*

COMPLEXIO. Complexionem suam trahunt plerique a parentibus, VI, 439, 4. Complexio bona et firma quantum vite conducit, 34, 2. Complexionem animi dicant vultus, nasus, oculi, frons, IX,

CON. 2. An complexiones quatuor hominis per quatuor insaturabilia Salomonis represententur, VI, 447, 2.

COMPUNCTIO. 1. *Compunctio natura et proprietates.* Compunctio spiritus quis sit, juxta Paulum, in *Epist. ad Rom.*, XVIII, 189, 4, 2. *Dedit illis deus spiritum compunctionis.* Compunctio Judæorum est eorum excecatio et pertinacia in sua perfidia, quæ ipsos penetravit, *ibid.* Compunctio de peccato est summus Dei amor, IX, 547, 1. *Quam bonum est correptum manifestare penitentiam!* Procedit ex amore Dei, V, 414, 1. Ejus materia multiplex, 415, 1. Ejus stimulus triplex, XII, 348, 2. Compunctio descriptor est Jeremias, 347, 1. Per myrrham denotatur, IX, 645, 1. *Quasi myrrha electa dedi suavitatem odoris.* Item per nebulam, X, 402, 2. *Propterea aperti sunt thesauri, et evolverunt nebulae sicut aves.*

2. *Compunctio motiva quatuor.* Job, 646, 2. *Tunc aperit aures virorum, ut auertat hominem ab his quæ facit.* Ejus utilitas, 193, 1. Ejus eloquium, XII, 347, 1. Compunctio de nocte excrendat, XVIII, 644, 1. *Sol non occidat super iracundiam vestram.*

3. *Compunctio effectus.* Quæ sint ejus filie, XII, 347, 1, 2. Humilitas, patientia, amor Dei, amor proximi, avocatio a terra, omnique concupiscentia terrena, *ibid.* Compunctio inducit penitentiam, Job, 787, 1. *Idcirco me reprehendo, et ago penitentiam in favilla et cinere.* Per compunctionem Deo appropinquamus, XX, 182, 2 et seq. *Appropinquate Deo et appropinquabit vobis.* Per compunctionem invenitur Deus amissus, XVI, 83, 1. *Ecce pater tuus et ego dolentes quærebamus te.* Compunctio Deum cogit ad miserandum, 210, 2. *Cum autem adhuc longe esset, vidit eum pater ipse, et misericorditer motus est.* Ipsa sancta est, animamque Deo conciliat, V, 413, 2. Semper in se mirum et celeste continet gaudium, V, 413, 2. *Cor quod novit amaritudinem animæ suæ, in gaudio ejus non miscebitur extraneus;* XV, 445, 2. *Beati qui lugent, quantum ipsi consolabuntur.* Certam avertit spem beatitudinis, et gaudii celestis quasi prægustus, V, 414, 2. *Recreat Deum, angelos et sanctos omnes, ibid.*

4. *Compunctio exem la.* Compunctio commoda et exempla, II, 186, 1 et seq. Per compunctionem et lacrymas a Deo exauditi, IV, 278, 1. *Tunc Tobias ingemuit, et cepit orare cum lacrymis.* Qui sancti in compunctione excelluerint, XII, 347, 2; 348, 1. *(Vide CONFITIO, POENITENTIA).*

COMPUTARE. COMPUTUS. Computus annorum græcorum dupliciter fit, IV, 548, 1. Computus dierum qualis esset apud Romanos, XV, 312, 2. Computare annos vite in dextera et sinistra solebant veteres, V, 87, 2.

CONCEPTIO *(Vide JESUS CHRISTUS, MARIA).*
CONCILIUM SANEDRINI. Concilium Sanedrini unde ortum habuerit, II, 245, 1. Concilium Sane-

drini convocavit mane Caiphas ad Christum damnandum: qui ei interfuert, XV, 595, 2 et 404. Erravit hoc, in facto et fide, 596, 1.

CONCILLIA ECCLESIE CATHOLICÆ. Concilia generalibus sæpè præsent Pontifices Romani vel per se, vel per legatos, XVIII, 527, 4; XIX, 160, 1. Illorum decreta non sunt anathema, XVIII, 519, 2 et seq. Concilia œcumenica totam Ecclesiam representantia errare non possunt, XV, 596, 1. Ea, uti et provincialia, a Spiritu sancto diriguntur, 412, 4. Codicem Evangeliorum in sui medio statuebant, 2, 2.

Concilia quatuor Hierosolymæ an Apostoli celebrarint, XVII, 381, 1. Concilium Hierosolymitanum a quibus celebratum, 299, 2. Et quo anno, XVII, 4, 1; XVIII, 526, 1, 2. Idque causa questionis motæ a Cerintho de servandis legalibus una cum Christianismo, XVIII, 49.

Concilia generalia quinque priora quando celebrata, XVII, 300, 1. Concilium Romanum sub Vigilio papa damnavit errores Theodori Mopsuestani, uti et Concilium Constantinopolitanum I generale, XIII, 224, 1. Concilium Milevitanum probatum fuit ab Innocentio I, XVIII, 97, 2. Concilium Basiliense Eugenium IV deponens peccavit, XV, 440, 4. Concilium Tridentinum quid sanciat de clericorum pensibus, XII, 742, 4. E concilio episcoporum clamosi et contentiosi efficiendi, VI, 154, 2.

CONCIO, CONCIONATOR. — **PREDICATIO, PREDICATOR, I.** CONCIONATORUM DIGNITAS, ET PREDICANDI MUNERIS EXCELLENTIA. 1. *Concionatorum dignitas ex parte Dei mittentis, XVIII, 269, 1: Dei enim sumus adiutores.* Complent opus conceptum a Christo, XIX, 81, 1. *Cujus factus sum ego minister secundum dispensationem quæ data est mihi, ut impleam verbum Dei.* Sunt quasi sigillum Dei, XIV, 358, 2. *Ponam te quasi signaculum.* Sunt gladii Christi, XXI, 34, 2. *Et de ore ejus gladius utraque parte acutus exibat.* Predicatores non debent mitti a magistratu civili, sed a Deo immediate, vel mediante, XVIII, 180, 1. *Quomodo vero predicabunt nisi militentur?* Predicatio non est laicorum munus, 238, 2. *Audacius scripsi ad vos,.... propter gratiam quæ data est mihi.* Est predicator mystice Christi mater, XV, 316, 2. *Quicumque enim fecerit voluntatem et servaverit me, qui in calce est, ipse meus frater et pater et mater est.* Predicatores sunt angeli, I, 287, 2. *Viditque in somnis scilicet stantem super terram, et cacumen illius tangens caelum, angelos quoque Dei ascendentes et descendentes per eam;* XIV, 328, 4. *Et dixit Aggæus nuntius Domini de nuntius Domini.* Predicatores cur dicitur oculi, Joa, 697, 4; *Psal.* I, 104, 4, 2. *Cæci errantur gloriam Dei.* Sunt velut stellæ, XXI, 34, 2. *Et habebat in dextera sua stellam septem, 413, 1: Ego sum.... stella splendida et matutina.* Predicatio est mystica liturgia, XIX, 30, 1.

2. *Concionatorum dignitas ex fine ipsius præ-*

discionis. Concionari verbum Dei quam sit prestans et meritorium, II, 156, 2. Prædicatores sunt velut ancille Dei, et ad Dei cultum et Ecclesiam omnes vocant, V, 251, 1, 2: *Misti ancillas suas ut vocarent ad arcem et ad mœnia civitatis*. Prædicator est maxilla ecclesie, III, 207, 1. Prædicatores doctrinæ veræ et salutaris testes Dei sunt veraces, V, 430, 2: *1. herat animas testis fidelis*. Sunt velut prophetae, XVIII, 394, 2: *Prophetia (in signum sunt) non infidelibus, sed fidelibus*. Sunt animæ medici, X, 269, 1: *Honora medicum propter necessitatem*. Prædicatores cur dicantur nubes, XI, 704, 2; 705, 1: *Qui sunt isti qui ut nubes volant? Novem analogie prædicatorum cum nubibus*, XII, 874, 2: *Repleta est domus nube; Job, 692, 1, 2: Si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum*. Sunt mystice nives, venti, fulgura, XIV, 477, 2: *Pellie a Domino pluviam in tempore serotino, et Dominus faciet nives, et pluviam imbris dabit eis; Job, 793, 1: Si voluerit... fulgurare lumine suo, desuper cardines quoque maris operiet; 696, 2: Tonabit in voce sua mirabiliter qui facit magna et inscrutabilia*. Sunt velut sculptores qui ad conditoris sui imaginem animam humanam reformant, X, 290, 2: *Cor suum dabit in similitudinem picturæ*. Item figuli, 294, 4: *In brachio suo formabit lutum, et ante pedes suos curvabit virtutem suam, cor suum dabit ut con-summet limitionem*. Item fabri ferrarii, 492, 1: *Cor suum dabit labor in consummationem operum, et vigilia sua ornavit in perfectionem*. Concionatores sunt velut sagittatores, VII, 318, 2: *Sagitta ejus quasi viri fortis intersectoris*.

II. CONCIONATORUM OFFICIA ET MUNERA. — *Quales esse debeant in generali*. Juxta S. Basilium, debent esse tanquam Apostoli, tanquam præcones cæli, tanquam regula pietatis, tanquam oculus in corpore, XX, 361, 2: *Si quis loquatur, tanquam sermo in lei*. Debent esse tanquam pastores, medici, parentes et nutrices, Dei adjutores, plantatores palmium Dei, edificatores templi Dei, 378, 1: *Pascite qui in vobis est gregem Dei*.

Quæ conditiones in concionatore requirantur. 1. *Vita exemplaris*. Non sola voce, sed opere prædicet, IV, 55, 1; XIV, 318, 1: *Factum est verbum Domini in manu Aggæi*. Opere suo doctrinam astruat, VI, 37, 1; 147, 2; IX, 470, 1: *Noli citatus esse in lingua tua; et inutilis et remissus in operibus tuis*. Mystice voces de quibus in Apocalypsi, sunt conciones, fulgura, miracula et vita exempla, XXI, 101, 1: *Et de throno procedebant fulgura, et voces, et tonitrua*. Bene vivat oportet, VI, 302, 2: *Quomodo pulchras frustra habet claudus tibias, sic indecens est in ore stultorum parabola*. Magis vita doceat quam verbo, XV, 218, 1: *Erat enim docens, sicut potestatem habens*. Si est male vitæ, est velut stultus habens parabolam in ore, VI, 309, 2: *Quomodo si spina nascatur in manu tenuenti, sic parabola in ore stultorum*. Sit potens

in opere et sermone, XVI, 277, 1: *Fuit (Jesus) potens in opere et sermone, coram Deo et omni populo*. Sit sicut citharodius omnium virtutum consonantia excellens, XXI, 129, 1. Bene docens et nihil prestans similis est expresso bene frondoso, sed infrugifero, XIII, 473, 2: *Ex me fructus tuus inventus est*. Prædicator habet bonam virtutum famam, XVIII, 429, 1: *Christi bonus odor sumus*. Debent cum Christo virtutum conscendere montem, XI, 496, 1: *Super montem excelsum, ascende tu qui evangelizas Sion*. Prius ardeat charitate et zelo quam aliis prædicet, XVI, 383, 2: *Ille erat lucerna ardens et lucens*. Ut Seraphim ardere debent charitate, XI, 169, 4: *Seraphim stabant super illud*. Austeritate vitæ sibi auctoritatem parent, XVI, 51, 2: *Et erat in desertis usque in diem ostensionis ad Israel*. Prædicationi dum insistitur, altera manu gladius mortificationis tenendus cur, IV, 239, 1: *Adfasciantium in muro... una manu faciebat opus, et altera tenebat gladium*. Altamen vitæ est prædicatores minus sanctos sæpe plures convertere, quam qui sanctiores sui, XXI, 73, 2: *Eccæ dedi coram te ostium apertum quod nemo potest claudere, quia modicum habes ostium*.

2. *Scientia*. Concionatores pluri esse debent scientia, tam practica quam contemplativa, XXI, 408, 2: *Intus plena sunt oculis, ante et retro*. Prædicator verbum Dei ruminet assidua meditatione ut illud eructet, XII, 524, 1, 2: *Venter tuus comedet, et viscera tua complebuntur volumine isto*. Legat S. Paulum et S. Chrysostomum, XVIII, 10, 1. Concionatores multi abstantur Scriptura sacra, XIII, 224, 2. Sit concha, non canalis, XX, 76, 1: *Sit autem omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum*. Concionatores mystice sunt phiala doctrina exuberantes, I, 619, 2. Sint ut Cherubim pleni cælesti scientia, XII, 507, 2. Bobus representantur, quæ sint dotes bovis et prædicatoris, V, 403, 1, 2. Debent doctrinam recte secare, dividere, discernere, XIX, 287, 2: *Sollicite autem cura teipsum probabilem exhibere Deo... recte tractantem verbum veritatis*.

3. *Oratio*. Sine Dei gratia frustra est omnis prædicatio, Job, 287, 1: *Si destruxerit, nemo est qui ædificet; si incluserit hominem, nemo est qui aperiat*. Sine spiritu et gratia prædicandi, concionator prædicare nequit, XII, 15, 2: *Præsumptus te formarem, novi te, et antequam exires de vulva, in utero sanctificasti te*. A Deo prædicatores, informantur ad loquendum, IX, 339, 1, 2: *In medio Ecclesiæ aperiet os ejus*. Igitur ante concionem orent prædicatores, XV, 269, 1; XVII, 163, 2: *Nos vero orationi et ministerio verbi instant erimus*. Studeant orationi, XVI, 590, 1: *Hæc oculus est Jesus, et sublevis oculus in calum dicit: Pater, venit hora. Quare prædicatorem oratio oportet*, XV, 354, 1: *Et dimissa turba, ascendit solus in montem orare*. Docturi alios prius in secreto concionent orationi, et in ea spiritum hauriant quam dein

auditores effundant, XV, 942. *Veni Jo Baptistam prædicans in deserto*, 116, 2. *Quam in oratione a Deo privatim hauserunt, magno spiritu in populum effundent*. XV, 319, 2: *Eccæ exiit qui seminavit, seminare*. Quid ante concionem a Deo flagitare debeant, IV, 397, 2: *Tribue sermonem compositum in ore meo in conspectu leonis*. Oret Deum ut linguam dicentis dirigat, V, 482, 1: *Domini (est) gubernare linguam*. Pro motione interiori Deum sedulo precetur, XVIII, 268, 2: *Ego plantavi, Apollo rigavit; sed Deus incrementum dedit*, 394, 2: *Si autem omnes prophetent, intret autem quis infidelis... occulta cordis ejus manifesta sunt*. Concionis fructus oratione impetrandus, 261, 1: *Sermo meus et prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis*. Sæpe se Deo commendent concionatores pro bono rerum successu, XIV, 307, 1, 2: *Velati sunt a Spiritu sancto loqui verbum Dei in Asia*.

4. *Zelus pro animarum conversione*. Prædicator sit zelosus et fervidus, XVII, 249: *Erat vir bonus et plenus Spiritu sancto*. Quo studio suo munere fungi debeat, XVIII, 239, 1: *Sanctificans Evangelium Dei, ut fiat oblatio Gentium accepta, et sanctificata in Spiritu sancto*. Concionatores per Eliam representantur, X, 504, 1.

Iste zelus sese manifestat: 1. *Nunquam cessando a prædicatione*. Fontem imitantur concionatores, doctrinam suam effundendo, etiam si nemo sit qui eam hauriat, VI, 163, 1. *Sapientia pulchra erit tibi cum servaveris eam in ventre tuo, et redundabit in labiis tuis*. Prædicator non debet tacere, etsi audire nolint auditores, XII, 160, 2: *Et dixi: Non recordabor ejus, neque loquar in nomine illius: et factus est in corde meo quasi ignis exarsuans, claususque in ossibus meis*. In concionando non oportet tepescere, etiam si pauci aut nulli convertantur, XXI, 44, 1, 2: *Habeo adversum te pauca, quod charitatem primam reliquisti*. Prædicator tacens consumitur, Job, 309, 1: *Quare tacens consumor? Prædicationis divina necessitas*, 700, 2: *Frumentum desiderat nubes, et nubes spergunt lumen*. Prædicatoribus in republica deficientibus, mala invalescunt, VI, 408, 4: *Omni Propheta deperit, dissipabitur populus*. Qui verbum Domini prædicare possunt, id non refugiunt, V, 339, 2; 360, 1. Prædicatione alios fraudare, est spirituality frumenta recondere, 338, 2: *Quis abscondit frumenta maledicetur in populo*. Canibus comparantur, XI, 663, 2. Prædicatores imperfecti meliores sunt iis qui sibi soli sancte vivunt, X, 406, 2. Prædicandum Evangelium quibusvis gentibus, XVIII, 179, 2: *Quomodo ergo invocabunt in quem non crediderunt? Prædicatores imperfecti meliores sunt iis qui sibi soli sancte vivunt*, X, 373, 1.

2. *In reprehendis vitiiis et peccatoribus*. Quomodo erga peccatores se gerere debeant concionatores, X, 509, 2. Siat speculatores, XII, 527, 2:

non dedi te domui Israel. Ne sit nimis blandus, sed sæpe vitia corquiat, V, 293, 1: *Quæ incorpationes relinquit, errat*. Mordet, non aduleter, XII, 377, 1: *Viderunt autem tibi assumptiones falsas*. Libere vitia carpat, non aduleter potentibus, VI, 334, 1: *Mittitur sicut vulnera diligenti, quam fraudulenta vitia odientis*. Ipsi necessaria acris mali increpatio, XI, 260, 4: *Percutiet terram virga oris sui*, XVII, 178, 2: *Dura cervicæ et incurvatis cordibus*. Sint tuba, non tibia; carpat, non aduleter, XI, 675, 1: *Clama, quasi tuba exalta vocem tuam*. Constanter pergant exemplo Aggæi in arguendis vitiiis, nec cessent donec audientium animos permeaveant ad illa exitipandam, XIV, 329, 2. Prædicator sit audax, fortis et constans, liber, qui nec pudore vincatur, nec metu taceat, aut pallescat, XII, 523, 1: *Ut adamantem et ut silicem dedit faciem tuam*. Prædicator sit velut columna sustinens infirmos, et muros æreus, 21, 4: *Dedit hodie in civitatem munitam, et in columnam ferream*, et in murum æreum. Dulciter et amorse corripit peccantes, V, 506, 1: *Qui dulcis eloquio, majora percipit*. Ferant infirmitates auditorum suorum, XVII, 373, 2: *Omnia ostendi vobis, quoniam oportet suscipere infirmos*.

3. *In vividis novissimum representationibus*. Concio viva est quæ novissima vive representat, XII, 455, 1: *Egredere ad vallem filii Ennom... et prædicabis tibi verba quæ ego loquar ad te*. Novissimum terrores auditoribus incutiant, XIV, 51, 1: *Ahuc quadraginta dies, et Nivive subvertetur*. Peccatores a somno vitiorum excitent, XVIII, 654, 2: *Surge, qui dormis, et exurge a mortuis*. (Quomodo pathetice Creatorem contra peccatores invocare debeant, XI, 104, 2: *Audite, cæci, et auribus percipite, terra, quoniam Dominus locutus est*. Plus efficiunt terrendo quam blandiendo, XVII, 338, 1: *Annuntiat hominibus ut omnes ubique penitentiam agant, eo quod statuit diem in quo judicaturus est orbem in æquitate*. Concionatores efficaces sunt mallei peccatorum, VI, 44, 2: *Parata sunt derisoribus judicium, et mallei percutientes stultorum corporibus*. Conclones molles sunt causa hæresos, XI, 414, 2: *Loquimini nobis placenta videte nobis errores*. Prædicatio evangelica est vox tonitru, Job, 732, 1: *Quis dedit vehementissimum imbricursum, et viam, manans tonitru? Concionatores sunt velut nubes onantes, XII, 93, 4: *Ad vocem suam... fulgura in pluviam facti*; XV, 649, 2: *Erat autem aspectus ejus sicut fulgur*.*

4. *Dicens peritiam, quæ elucet*. 1. *In detigenda concionis materia*. Seria et utilia doceat concionator, XVII, 356, 1. Loquatur vera et sancta, XX, 360, 2: *Si quis loquatur, quasi sermo Dei*. Si sincerus, 85, 2. Et fugienda levitas, XVIII, 423, 2: *Sermo noster qui fuit apud nos, non est in illo, est et non*. Ejus munus est, jam fugat vitiorum, jam cælestes proponere coronas, 100, 1. Sua lingua vitam gratia et gloria audito-